© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

У НУМАРЫ

Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 3 (829) ГОД XVII БЕЛАСТОК 16 СТУДЗЕНЯ 1972 г. ЦАНА 60 гр.

ВАРШАВА. 17 студзеня 1945 года, калі ўвайшлі ў яе савецкія і польскія салдаты, ляжала ў развалінах. Гітлераўцы эрабілі ўсё, каб яна з іх ніколі не паднялася. Але Варшава не толькі адрадзілася, але і сваёй прыгажосцю намнога пераўзышла даваенную. Асабліва імпануюча выглядае панарама Варшавы зверху. Па правым баку перадваенны «небаскроб», як калісь называлі высотныя будынкі, у якім цяпер знаходзіцца гасцініца «Варшава», далей відаць найбольшы ў краіне купал на пратэстанцкім касцёле. а таксама магутны комплекс будынкаў Вялікага тэатру.

30 ГОД ПОЛЬСКАЙ РАБОЧАЙ ПАРТЫІ

Памятаю гэты год. Неспакойныя дні і трывожныя ночы. Мужыкі і бабы на папрадушках з хаты ў хату перадавалі самыя недарэчныя весткі.

Я тады пасвіў бацькоўскіх каровак. Найлепшая трава знаходзілася на балоце памешчыка Яцыноўскага, па якім і след і слых загінулі яшчэ ў 1939 годзе. Яго маёнтак улады раздзялілі між беззямельнымі і малазямельнымі сялянамі з навакольных вёсак. Неўзабаве аднак многія з іх атрымалі па пошце лісты больш-менш вось такога зместу: *«Хаме ты бязглузды! Калі не пакінеш панскай зямлі, то мы накормім ёю цябе, як паршывую свінню!»* І не былі гэта толькі пагрозы. З Янцэвіцкага хутара, з Сяміхоч, са Стоўбцаў, з-за Мілейчыц паступалі паведамленні аб візітах начных няпрошаных гасцей, аб здзеках і катаваннях, аб штрафных кантрыбуцыях. Вёска Сабятын заплаціла 40.000 злотых старымі грашыма, Саоіны — 160 тысяч, Белкі — 60 тысяч, а Снежкі — 25.000 злотых. Я памятаю, як запалоханыя сяляне бегалі па вёсках, каб штокалеч прадаць, хаця за паўцаны, каб пазычыць хаця сотню злотых. Жах паў на ўсіх. Ніхто не быў пэўны заўтрашняга дня. Адмахнуліся гаспадары ад панскай зямлі, якая на многа год нарасла пустазеллем. І да нас на балота, што і раз прыходзілі нейкія ўзброеныя людзі, у якіх на грудзях віселі абразкі чэнстахоўскай мацеры божай і пудзілі нас разам з каровамі, аж рэха стрэлаў разносілася па вёсках.

Цяпер я разумнейшы, ведаю, чаму так было, чаму народ наш вясковы верыў ва ўсялякія бязглуздыя плёткі, чаму так бязвольна паддаваўся бурліваму часу.

Гэта таму, што тады яшчэ не было ў нас энергічнага арганізатара, які добра ведаў бы сваю мэту, не хапала нам партыі, якая павяла б вясковы люд на барацьбу за свае правы. Тут — ва ўсходнім кутку Сямяціцкага павету, дзе вёскі Тымянка, Клюковічы, Літвінавічы, Вулька Нурэцкая, Вычулкі, да 1945 года гэтай партыі яшчэ не было. Нарадзілася яна ў вёсцы Тымянка на весну 1945 года, а першым яе членам стаў *Юрый Бурыч*.

У павятовым камітэце партыі ў Сямяцічах мне паказалі цікавы дакумент, з якога вынікае, што ў 1945 годзе на тэрыторыі цяперашняга Сямяціцкага павету (тады ён яшчэ быў састаўной часткай Бельскага павету) налічвалася ўсяго ледзь 56 членаў Польскай рабочай партыі. А пра Юрыя Бурыча гэты дакумент гаворыць: *«(...) 21 жніўня 1946 года з рук рэакцыйнага падполля гіне сакратар гмінната камітэта таварыш Юрый Бурыч. Быў ён найбольш актыўным членам у гэтым раёне. Супрацоўнічалі з ім таварышы Васілеўскі, Данілюк і другія. Таварыш гэты ў сва-*

Працяг на стар. 4

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

Прыкладны чалавек і гаспадар

Так у нас павялося, што на вёсках мала моладзі, што апрацоўваюць зямлю людзі старэйшыя, а часам вельмі старыя. Але мінае ўжо непапулярнасць прафесіі гаспадара.

Усё часцей маладое пакаленне канчае пачатковую школу, пасля школу сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, ды бярэцца за гаспадарку.

У Браніслава Крушыневіча, што жыве са сваёй жонкай Валяй у Слойцы-Бароўшчыне, ёсць трое дзяцей — дзве дочкі і сын. Адна ўжо замужняя, жыве і працуе ў Беластоку, другая вучыцца ў сярэдняй школе ў Саколцы. А сын Тадзік, які яшчэ ходзіць у пачатковую школу, будзе гаспадаром. Гэта справа ўжо цвёрда вырашана сынам, маткай і бацькам. І напэўна Тадзік у будучыні

(Працяг на стар. 4)

Браніслаў Крушыневіч са сваім сынам.

■ Нядаўна адбыўся справаздачна-выбарны сход гуртка БГКТ у Саках, што ў Бельскім павеце. Прысутныя прынялі змястоўны план працы, у якім, між іншым, прадугледжваецца ўтварэнне драмгуртка, харавой і музычнай групы. У склад праўлення выбраны Міхась Шаховіч, Анна Лазавік і Анна Шаховіч.

■ У Агародніках больш як 30-асабовы гурток на справаздачна-выбарным сходзе пастанавіў далей шырока разгортваць культурна-асветную дзейнасць і асаблівую ўвагу звярнуць на развіццё мастацкай самадзейнасці. Жанчыны зоймуцца беларускай народнай вышыўкай. Новае праўленне складаецца з наступных асоб: Олі Ігнацюк, Надзі Дэнісюк і Марыі Врублеўскай.

■ У Катлах па ініцыятыве членаў БГКТ паспяхова працуе праблемны курс па беларусазнаўству, які вядзе настаўніца Люба Карыцкая. Драмгурток рыхтуе дзве беларускія п'есы. У праўленне гуртка выбраны Мікалай Палікатус, Аліна Лісевіч і Міхась Раманюк.

Справаздачна-выбарныя сходы гурткоў БГКТ у Вульцы, Парцаве і Тапчыкалах абслужыў актывіст бельскага аддзела Аляксандр Орда.

■ На сходзе гуртка БГКТ у Храбалах пастаноўлена, што ўся культурна-асветная дзейнасць далей будзе супольна арганізоўвацца з гуртком ЗМВ. Гурток узначалілі Галіна Хількевіч, Валянцін Гліва і Валя Дамброўская.

■ Вельмі цікава праходзіў справаздачна-выбарны сход у Навасёлках, Сямяціцкага павету. Прысутныя пастанавілі наняць памяшканне на святліцу і звярнуліся да праўлення аддзела, каб дапамагло атрымаць тэлевізар. Гэтыя справы былі хутка ўладжаны пры дапамозе Івана Вішанкі — старшыні ГРН у Мілейчыцах, які абслугоўваў гэты сход. Наступнай цікавай прапановай удзельнікаў сходу было запатрабаванне на лекцыі агранома і заатэхніка, якія два разы ў месяц прыязджалі ў іх вёску. Пастаноўлена таксама, што гурток выступіць да партыйнай арганізацыі і ўсіх жыхароў вёскі з прапановай уключыцца ў агульнаваяводскі конкурс на найчысцейшую вёску. 17-асабовы гурток узначальвае праўленне ў складзе: Аляксандр Маркевіч, Юры Манцюк і Мікалай Манцюк.

■ Гурток БГКТ у Клюковічах на справаздачна-выбарным сходзе пастанавіў прыстасаваць домік і зрабіць у ім клуб селяніна. У праўленне гуртка выбраны Сяргей Арэшук (старшыня), Міхась Бубэль і Мікалай Мікалаюк.

■ З членаў спулдзельні прадукцыйнай у Клюковічах утварыўся новы гурток БГКТ, які ўзначаліў старшыня гэтай спулдзельні Уладзімір Баранчук. На арганізацыйным сходзе пастаноўлена ўтварыць харавы калектыў.

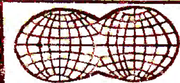
■ У памяшканні Галоўнага праўлення ў Беластоку члены БГКТ весела правялі час на навагоднім балі. Даскананла ірала і спявала эстрада «Лявоніха» і Зося Стаськевіч.

■ Прэзідыум ГП зацвердзіў даты для аддзелаў на справаздачна-выбарныя канферэнцыі. І так, канферэнцыя сямяціцкага аддзела адбудзецца 30.I., варшаўскага — 6.II., гданьскага — 13.II., дуброўскага — 20.II., беластоцкага павятовага — 5.III., бельскага — 12.III., гайнаўскага — 19.III., сакольскага — 26.III. (мх)

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

◆ Падзеі ◆ Здарэнні ◆ Факты ◆ Каментарыі ◆ Весткі ◆

 СВЕТ **БССР** **ПОЛЬШЧА** **ВАЯВОДСТВА**

ІНВЕСТЫЦЫЙНАЯ ПРАГРАМА СССР

Аж 92,5 мільярда рублёў будзе выдаткавана ў бягучым годзе ў Савецкім Саюзе на пабудову новых заводаў і фабрык, на рэканструкцыю і мадэрнізацыю ўжо існуючых і на павышэнне тэхнічнага забеспячэння сельскай гаспадаркі.

Зараз прамысловасць Савецкага Саюза прадукуе ў дзень тавараў на 2 мільярды рублёў.

Прадугледжваецца, што ў гэтым годзе будзе выраблягца на 12 мільёнаў кілаватаў электраэнергіі больш, што пабудуецца 5.100 кіламетраў новых нафтаправодаў, на 30 мільёнаў тон павялічыцца колькасць выдабываемай жалезнай руды, а прадукцыйная здольнасць аўтамабільнай прамысловасці павялічыцца на 220 тыс. аўтамабіляў.

Да найвялікшых будоўляў 1972 года залічваюцца: фабрыка грузавых аўтамабіляў над Камай; фабрыка легкавых аўтамабіляў у Тальяці, дзе прадукуецца «Жыгулі»; найвялікшая электрастанцыя Сярэдняй Азіі ў Нурэцку, нафтаправод Ухта-Яраслаў даўжынёй 1.135 км; вялікая фабрыка трактарных прычэпаў у Орску, прадукцыйная здольнасць якой 50 тысяч камплектаў прычэп з дапушчальнай нагрузкай 20 тон.

СТРАТЫ Ў В'ЕТНАМЕ...

У 1971 годзе войскі Злучаных Штатаў Амерыкі і іх спадарожнікаў страцілі ў паўднёвым В'етнаме каля 250 тысяч людзей.

У гэтым жа годзе амерыканцы прымянілі газы і атрутныя субстанцыі ў 20 правінцыях паўднёвага В'етнама. У выніку гэтага знішчаны лясы, агароды, плантацыі рысу і іншых раслін на плошчы 475 тыс. гектараў. Атручаны 173 тысячы чалавек.

... І Ў ЛАОСЕ

Нацыянальна-вызваленчая армія Лаоса ў 1971 годзе вывела са строю 42 тысячы салдат і афіцэраў праціўніка. У гэтым ліку знаходзіцца 16 тысяч салдат тзв. спецыяльных сіл, больш 5,7 тысячы сіямскіх наймітаў і больш 16 тысяч амерыканскіх і сайгонскіх салдат.

НАЛЁТЫ НА ДРВ

Амерыканская ваенная авіяцыя ўсё часцей робіць налёты на Дэмакратычную Рэспубліку В'етнам. Апошнія бамбардзіроўкі былі найбольшымі. Дагэтуль лічылася, што найвялікшыя налёты адбываліся ў часы прэзідэнтуры Джонсана, калі над ДРВ у дзень рабіла налёт 300 самалётаў.

«БЕДНАЯ» КАРАЛЕВА

Каралева Вялікабрытаніі Элізавета II звярнулася да парламента з просьбай аб павышэнні гадавой платы. Варта ведаць, што гэтая найбагацейшая жанчына свету, асабіста маёнтак якой ацэньваецца на дзесяткі мільёнаў фунтаў стэрлінгаў, мае да сваёй дыспазіцыі: 22 розныя карэты (у тым ліку 1 залатая), 3 санак і 14 аўтамабіляў.

Каралеўская сям'я карыстаецца 24 самаходамі, каралеўскім поездам, 3 самалётамі, 2 верталётамі і 1 яхтай. Трэба ведаць, што ўсё гэта аплочваецца грашыма з дзяржаўнага бюджэта. (А. К.)

НАСУСТРАЧ ЗНАМЯНАЛЬНАМУ ЮБІЛЕЮ

Савецкая Беларусь, як і ўсе народы краіны Саветаў, добра падрыхтавалася да сустрэчы 1972 года, які з'яўляецца 50-тым годам існавання шматнацыянальнай Савецкай дзяржавы — СССР.

Працоўныя Беларусі датэрмінова завяршылі выкананне гадавога плана па рэалізацыі прамысловай прадукцыі і вытворчасці большасці важнейшых відаў вырабаў. Аб'ём прамысловай вытворчасці ў 1971 годзе ўзрос на 12 працэнтаў у параўнанні з папярэднім годам. Упершыню ў сваёй гісторыі Беларусь сабрала амаль па 22 цэнтнеры збожжа з гектара. Дзяржаве прададзена больш за 670 тысяч тон беларускага хлеба, у тым ліку 170 тысяч тон звыш плана. Гаспадарка БССР добра падрыхтавалася на сустрэчу знамянальнаму юбілею.

ДЗЕ ЛЁН БЛАКІТНЫ

З Брэста паведамляюць, што ў паўтара раза перавыканаў абавязацельствы па продажу льновалакна дзяржаве калгас «За Радзіму» Столінскага раёна. 115 гектараў даўгунцу вырошчвалася ў гэтай гаспадарцы. У многіх калгасах вобласці, у тым ліку і ў раёнах Столінскім і Баранавіцкім, дзейнічаюць уласныя льнозаводы.

З НАГОДЫ 100-ГОДДЗЯ

Намеснік Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР І. Ф. Клімаў уручыў узнагароды вялікай групе рабочых, інжынерна-тэхнічных работнікаў і служачых Беларускай чыгункі ў сувязі са стагоддзем з дня яе заснавання.

НАВУЧАННЕ МУЗЫКІ

Ніводная ўрачыстасць не абыходзіцца сёння ў вёсцы без музыкантаў. Аднак не ва ўсіх калгасах і саўгасах яны ёсць. У Слонімскім раёне вырашылі рыхтаваць іх на месцы і адкрылі музычныя студыі ў вёсках Жыровічы і Азярніца. У музычных студыях вучацца юнакі і дзяўчаты з навакольных вёсак.

ГРОДЗЕНСКІЯ МАСТАКІ

Першая мастацкая выстаўка была арганізавана ў Гродне яшчэ 25 год таму назад. Свае працы дэманстравалі тады дэмабілізаваныя воіны. Гэтая выстаўка паклала пачатак творчай дзейнасці гродзенскіх жывапісцаў. Сёння ў Гродне жыве і працуе шмат таленавітых мастакоў. Найбольш сярод іх вядомыя В. Савіцкі, І. Пушкоў, М. Плужнік, Л. Налівайка і М. Апёка. Творы гродзенскіх мастакоў упрыгожваюць палацы культуры, рабочыя клубы, школы і ўстановы горада.

ГОСЦІ З ПОЛЬШЧЫ

Звычайна ў Горацкі раён прыязджаюць госці з Польскай Народнай Рэспублікі, каб агледзець мемарыяльны комплекс у мясцовасці Леніна. На гэты раз прыбыла дэлегацыя польскіх кааператываў, спецыялістаў па сельскай гаспадарцы. Госці наведалі мемарыяльны комплекс у Леніна і засталіся ў раёне, каб пераняць вопыт паспяховага дзеяння калектыўнай гаспадаркі. (вр)

У ГОНАР ППР

Па ўсёй краіне адбываюцца ўрачыстасці, звязаныя з 30-годдзем утварэння Польскай рабочай партыі.

На ўрачыстых сустрэчах з ветэранамі камуністычнага руху, на акадэміях сустракаюцца партыйныя дзеячы, прадстаўнікі цэнтральнага кіраўніцтва, сакратары ваяводскіх камітэтаў з грамадствам, каб падкрэсліць вялікія заслугі дзеячоў ППР у барацьбе з гітлерызмам, у стварэнні праграмы сацыялістычнага будаўніцтва, у пасляваенным адбудаванні краіны.

На ўрачыстай акадэміі ў Забжы, дзе сабраліся прадстаўнікі колькасна найбольшай, катовіцкай ваяводскай партарганізацыі, прысутнічаў I сакратар ЦК Эдвард Герэк. З дакладам выступіў I сакратар ВК партыі ў Катовіцах З. Грудзень.

I сакратар ЦК Эдвард Герэк быў таксама на сустрэчы экзекутывы ВК партыі ў Любліне з арганізатарамі ППР на Люблінічыне, з былымі ўдзельнікамі руху Супраціўлення і сучаснымі дзеячамі грамадскага і палітычнага жыцця ў ваяводстве. На сустрэчы многія ветэраны камуністычнага руху атрымалі высокія дзяржаўныя ўзнагароды.

Падобная сустрэча ветэранаў рабочага руху з Э. Геркам адбылася і ў Аполі.

У БЕЛАСТОКУ

5 студзеня ў будынку ВК партыі адбылася сустрэча з заслужанымі дзеячамі і актывістамі ППР.

На сустрэчы прысутнічалі член Палітбюро і сакратар ЦК ПАРП Э. Бабюх, старшыня Цэнтральнай рэвізійнай камісіі А. Лашэвіч, I сакратар ВК партыі ў Беластоку З. Куроўскі. Удзельнічала ў сустрэчы каля 60 найбольш заслужаных дзеячоў рабочага руху на Беласточчыне. Найлепшыя гады свайго жыцця яны аддалі барацьбе за народную ўладу, за ўмацаванне яе ў цяжкія пасляваенныя гады. Некаторыя з дзеячоў пачалі сваю камуністычную біяграфію яшчэ ў гады Кастрычніцкай рэвалюцыі, іншыя — у гады міжваенна-га дваццацігоддзя.

З шырэйшай праграмай выступіў на сустрэчы Э. Бабюх, падкрэсліваючы што праграму грамадскіх перамен, якую накрэсліла ППР, паслядоўна выконвае Польская аб'яднаная рабочая партыя. У пастановах VI з'езду партыі гаворыцца аб аб'яднанні ўсіх сіл грамадства для паляпшэння быту працоўных, для паляпшэння метадаў кіравання гаспадаркай.

На сустрэчы выступіў таксама новы I сакратар ВК у Беластоку З. Куроўскі.

У гэты ж дзень грамадства Беласточчыны, аддаючы гонар загінуўшым у барацьбе за новую, сацыялістычную Польшчу, усклала белыя і чырвоныя гваздзікі на магілах змагароў на камунальных і вайсковых могілках, а ля памятных месц і ля магіл змагароў стаяла ганаровая варта.

Больш 600 дзеячоў ППР з нашага ваяводства атрымала высокія дзяржаўныя ўзнагароды, прызнаныя Радай Дзяржавы.

У святкаванне 30-годдзя ППР уключылася таксама моладзь і іншыя арганізацыі. (яч)

ПЛЕНУМ ВК ПАРТЫІ

5 студзеня ў Беластоку адбылося пленарнае пасяджэнне Ваяводскага камітэта партыі, прысвечанае арганізацыйным справам і выкананню задач, пастаўленых перад партыяй на VI з'ездзе. Прысутнічалі на пасяджэнні член Палітбюро, сакратар ЦК тав. З. Бабюх і інспектар арганізацыйнага аддзела ЦК тав. В. Главацкі.

Ад імя Палітбюро ЦК і экзекутывы ВК Э. Бабюх запрапанаваў наступныя змены ў складзе сакратарыяту Ваяводскага камітэта: у сувязі з выбарам дагэтуляшняга I сакратара ВК А. Лашэвіча на пасаду старшыні Цэнтральнай рэвізійнай камісіі, а таксама з пераходам сакратара С. Кудлы на пенсію, а сакратара А. Младзяноўскага на пасаду прэзаса беластоцкай дэлегатуры НІК, звольніць іх з абавязкаў сакратароў і выбраць на пасаду I сакратара ВК партыі члена ЦК, дагэтуляшняга старшыню ГП ЗМВ Здзіслава Куроўскага, а на пасаду сакратароў ВК таварышаў Яна Стомпара, дагэтуляшняга інспектара сельскагаспадарчага аддзела ЦК, і Яўгена Златажынскага, дагэтуляшняга I сакратара ПК партыі ў Сувалках.

Пленум аднагалосна адобрыў кандыдатуры і выбраў іх на прапанаваныя пасады.

У другім пункце парадку дня сакратар ВК Ул. Юшкевіч прадставіў ацэнку дзейнасці ваяводскай партарганізацыі ў прамысловасці і ў сельскай гаспадарцы і накрэсліў новыя заданні ў выкананні пастаноў VI з'езду партыі.

На заканчэнне пленума Ваяводскі камітэт партыі прыняў пастанову, у якой абавязаў экзекутыву ВК і паветовыя камітэты апрацаваць планы пасляз'ездаўскай працы, прыняўшы пад увагу ўсе заданні, вынікаючыя з пастаноў VI з'езду партыі.

Кароткія біяграфіі новавыбраных сакратароў ВК

ЗДЗІСЛАЎ КУРОЎСКІ

Нарадзіўся ў 1937 годзе ў Ёньцу (Плонскі павет, Варшаўскае ваяводства) ў рабочай сям'і. Грамадскую дзейнасць пачаў яшчэ ў школьныя гады ў ЗГП, затым у ЗМП. Атрымаў вышэйшую адукацыю ў галіне эканомікі сельскай гаспадаркі (скончыў СГГВ). У 1964—66 гадах быў членам экзекутывы варшаўскага ВК партыі, ад 1966 года быў старшынёй ГП ЗМВ. На V з'ездзе быў выбраны намеснікам члена ЦК, а на VI з'ездзе — членам ЦК партыі. Ад 1966 года быў членам сельскагаспадарчага бюро пры ЦК. З'яўляецца членам прэзідыума Цэнтральнага саюза сельгасгурткоў і ад 1969 года — пaслом у Сейм.

ЯН СТОМПАР

Нарадзіўся ў 1932 годзе ў Канэцкім павеце на Келеччыне ў рабочай сям'і. У 1957 годзе скончыў сельскагаспадарчую акадэмію ў Маскве. У 1963—66 гадах працаваў у ВК у Лодзі, а ад 1967 года — у сельскагаспадарчым аддзеле ЦК.

ЯЎГЕН ЗЛАТАЖЫНСКІ

Нарадзіўся ў 1928 годзе ў сялянскай сям'і ў вёсцы Альшанка на Сувальшчыне. У 1964 — 68 гадах атрымаў вышэйшую адукацыю ў ВСНС у Варшаве. У апошнія гады працаваў у ПК у Сувалках, а ад 1970 года быў яго I сакратаром. (яч)

Niedziela 16.I.

7.55 Program dnia. 8.00 TV Kurs Rolniczy: „Ekonomika produkcji trzody chlewnej". 8.35 „Przypominamy, radzimy". 8.45 PKF. 9.00 Dla młodych widzów: TV Klub Śmiałych. 10.20 „Spotkania płockie" („Wizerunki miast"). 10.55 „Warszawa w odbudowie i piosence". 11.25 Sprawozdania sportowe. W przerwie 11.50 Dziennik. 13.30 Dla dzieci: „Autobus czerwony". 14.20 „Węgiel, lancet i hobby" — teleturniej. 15.10 „Przemiany". 15.40 „Z dziejów Zamku" — film TVP. 16.10 Sprawozdanie z Mistrzostw Europy w jeździe figurowej na lodzie. Pokazy mistrzów (Goeteborg). 18.00 „Inna twarz pomnika". „Miłość pani Gabrieli" („Żywoty pań sławnych"). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Człowiek z M-3" — film fab. pol. 21.35 Magazyn sportowy. 22.05 Estrada Literacka: „Z ruin powstała". Scenariusz — Zb. Jerzyna.

Poniedziałek 17.I.

15.20 i 23.05 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.25 „Echo stadionu". 17.55 „Warszawska opowieść" — film pol. 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: J. Szaniawski — „Dwa teatry". 21.35 „Suita Warszawska" — koncert w rocznicę wyzwolenia Warszawy. 22.45 Dziennik.

Wtorek 18.I.

8.25 „Sygnet z Syreną" — film fab. węg. cz. I. 10.00 Dla szkół: (kl. IV) „Czy znasz polskie góry?". 10.55 Dla szkół: (kl. III lic.) Język polski — L. Pirandello — „Tak jest, jak się państwu zdaje". 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Pomoc przy porodzie i pielęgnacja noworodka". 15.20 i 23.35 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Telewizyjny Ekran Młodych. 17.45 Sprawozdanie z finałowego meczu koszykówki mężczyzn. Turniej Wyzwolenia Warszawy. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Koncert Jubileuszowy z Teatru Wielkiego. 21.35 „Gdzieś w Uwarowie" — reportaż. 21.45 „Ex libris" — magazyn książki. 22.15 Dziennik.

Środa 19.I.

9.55 Dla szkół: (kl. VI) Fizyka — „Ciśnienie w cieczach". 10.55 Dla szkół: (kl. V) Historia — „W słońcu i w cieniu". 11.20 „Jane Seymour" — film ang. odc. III („Sześć żon Henryka VIII"). 12.55 Dla szkół: (kl. VIII) Chemia — „Sól kamienna". 13.40 „Wybieramy zawód". 15.20 i 22.40 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Galeria na medal". 17.30 Magazyn ITP. 17.45 „W pętach przepisów". 18.15 „Poznajmy przyrodę" — film wł. 18.30 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Czy wypadek można przewidzieć?" („Polak pracuje"). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Jane Seymour" — film ang. odc. III („Sześć żon Henryka VIII"). 21.35 „Światowid". 22.05 „Cukier i płyty" — rep. 22.15 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Czwartek 20.I.

8.15 Matematyka w szkole: „Metodyka rozwiązywania zadań" cz. IV. 9.55 Dla szkół: (kl. VI) Język polski — B. Prus „Anielka". 10.55 Dla szkół: (kl. III lic.) Język polski — „Publicystyka XX wieku". 12.45 Dla szkół (kl. VIII) Język polski — „Karol Szymanowski". 13.50 i 14.35 Mechanizacja Rolnictwa: „Mechanizacja zabiegu ochrony roślin cz. I i II. 15.20 i 22.25 Politechnika TV I roku. Chemia. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem". 17.45 „A ja ciągle czekam" — piosenki Marceli Laiferovej. 18.00 PKF. 18.10 „Poligon". 18.40 TV Kurier Lubelski. 18.55 „Włodzimierz Lenin" — film dok. radz. (w 48 rocznicę śmierci). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Przypominamy, radzimy". 20.10 Teatr Sensacji: J. Janicki — „Człowiek bez nazwiska" odc. II („Umarłem, aby żyć"). 21.15 „Profesor Dławiduda i jego uczniowie" — opera kameralna G. Paisiello. 21.55 „Znak jakości" — rep. 22.05 Dziennik.

Piatek 21.I.

8.00 TV Kurs Rolniczy dla agronoma i zootechnika: „Organizacja gospodarki uproszczonej i specjalistycznej". 9.20 „Sygnet z syreną" — film fab. węg. cz. II. 10.55 Dla Dla szkół: (kl. VIII) Wychowanie obywatelskie — „Lefitymacja". 11.55 Dla szkół: (kl. VII—VIII) Wychowanie plastyczne — „Plakat". 12.45 Dla szkół: (kl. VII) Fizyka — „Zasada zachowania energii". 15.20 i 23.05 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Pora na Telesfora". 17.35 Sprawozdanie ze startu rajdu do Monte Carlo. 18.25 „Nie tylko dla pań". 18.40 TV Kurier Mazowiecki. 18.55 „Gramy o telewizor" — teleturniej. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Gallux super show" — wydanie sylwestrowe. 20.30 „Kraj". 21.10 Teatr TV: Kalidasa — „Siakuntala". 22.40 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Sobota 22.I.

8.10 „Modelka" — film fab. USA. 9.55 Dla szkół: (kl. VI) Geografia — „Nad środkową Odrą i górną Wartą". 10.55 Dla szkół: (kl. VIII) Nauka o człowieku — „Układ krwionośny". 11.55 Dla szkół: (kl. IV lic.) Biologia — „Teoria ewolucji Karola Darwina". 15.50 Program dnia. 15.55 Program I proponuje. 16.15 Redakcja Szkolna zapowiada. 16.30 Dziennik. 16.45 Dla młodych widzów: „Konkurs 5 milionów". 17.45 „Bieg po zdrowie". 18.05 TV Informator Wydawniczy. 18.30 „Godzina Orfeusza" — magazyn aktualności muzycznych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 Teatr Rozrywki: P. Karvas — „Komedia o lordzie Carltonie". 21.20 Dziennik. Wiadomości sportowe. 21.40 „Modelka" — film fab. USA. 23.20 „To wszystko było wczoraj" — program rozr. czechosłowacki.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Напрыклад на Бельшчыне...

Сёння знайсці добрую кнігу няцяжка. На паліцах кнігарань паяўляюцца ўсё новыя загалоўкі, разрастаюцца кнігазборы бібліятэк. Для прыкладу, у бібліятэках Бельскага павету знаходзіцца каля 134 тысяч пазіцый, а колькасць выпазычанняў у першым паўгоддзі 1971 года склала каля 168 тысяч кніг. І гэта ў тым часе, калі насельніцтва павету агулам каля 74 тысяч асоб. Словам, на Бельшчыне людзі любяць кнігу. Таму, між іншым, Прэзідыум ПРН у Бельску дадаў у бягучым годзе павятовай бібліятэцы 100 тысяч злотых на набыццё новых кніжных выданняў.

Кіраўнік павятовай бібліятэкі ў Бельску Анатоль Пасынюк шмат стараўся, каб папраціць стан памяшканняў грамадскіх бібліятэк і чыталень. Меў маральную і грашовую падтрымку з боку большасці прэзідыумаў грамадскіх радаў. І справы выразна папраўіліся амаль усюды — на кнігі перастала сыпацца пацяруха са змуршэлых полапаў, і печы сталі грэць, і прыбіральшчыцы часцей заглядаць, і памяшканні знайшліся абшырнейшыя і святлейшыя. А ў Боцьках, Бранску і Орлі бібліятэкі поўнасцю адпавядаюць сучасным вымаганням гэтых культурных устаноў.

Так, у Бельскім павеце ўмеюць беражліва адносіцца да кнігі і патрапяць таксама выходзіць з ёю да людзей. Вось хаця б працаўніца бібліятэкі ў Пасынках Валянціна Весялоўская. Тры гады таму назад, калі яна пачынала працаваць у Пасынкаўскай грамадзе, гэты вялікі раён з дзевяццю бібліятэчнымі пунктамі быў запушчаны, нерасчытаны. Але В. Весялоўская не апусціла рук, узялася да справы з сэрцам і развагай. Перш за ўсё наладзіла на-

Лідзія Радышук — загадчыца інструкцыйна-метадычнага аддзела павятовай бібліятэкі ў Бельску падбірае беларускія кнігі для грамадскіх бібліятэк.

лежнае супрацоўніцтва з настаўнікамі, заахвоціла да чытання школьнікаў, удала правяла чытальніцкія конкурсы, і кніга стала пастаянным жыхаром у сялянскіх хатах. Энергічная бібліятэкарка паклапацілася і пра дадатковыя сродкі для бібліятэкі, здабыла іх у міжгуртковай машыннай базе, у Прэзідыуме грамадскай рады.

Ад Лідзіі Радышук — загадчыцы інструкцыйна-метадычнага аддзела Павятовай бібліятэкі ў Бельску — даведваюся, што ў 12 грамадскіх, гарадской бельскай бібліятэках і ў 65 бібліятэчных пунктах павету ёсць разам 5440 беларускіх кніг. Яны маюць 1280 сталых чытачоў, за паўгода яны пазычылі каля 5000 кніг. Найбольшай папулярнасцю беларуская кніга карыстаецца ў грамадах Плёскі, Рыбалы, Пасынкі. Любяць там беларускую кнігу і цікавяцца кожным новым набыткам.

Аднак знайсці беларускую кнігу ў кнігарнях цяжка. Проста вельмі мала яе паяўляецца і не заўсёды тое, чаго патрабуюць чытачы. Найбольшым поспехам карыстаюцца кнігі для дзяцей і моладзі, аб партызанскім руху, пра сучаснае жыццё ў Савецкай Беларусі. І працаўнікі павятовай бібліятэкі робяць што могуць, каб задаволіць чытачоў. Яны ўтрымліваюць штодзённую сувязь з кнігарняй савецкіх выданняў у Бельску, рэгулярна заказваюць навінкі па каталагу «Новыя кнігі БССР», набываюць патрэбныя пазіцыі ў Беластоку. Словам, у павелічэнні беларускага кнігазбору прыкладаюць шмат намаганняў. Не пакідаюць таксама, беларускую кнігу на самацёк у яе папулярызацыі. У Бельску ў гэтым добрая традыцыя. Раз у квартал, на павятовым семінары бібліятэкараў выкладчыкі беларускай мовы бельскага ліцэя праводзяць спецыяльныя заняткі па выбраных праблемах беларускай літаратуры і мовы, робяць агляды творчасці вядучых беларускіх пісьменнікаў і сучасных здабыткаў беларускай літаратуры. І гэта карысна ўздзейнічае на павышэнне зацікаўлення беларускай кнігай самых бібліятэкараў. Яны ўсё часцей арганізуюць у сваіх бібліятэках выстаўкі, чытальніцкія конкурсы, вечарыны казак для дзяцей і цікавай кнігі для дарослых. Да актыўных прапагандыстаў беларускай кнігі належаць Валянціна Весялоўская з Пасынкаў, Зіна Кудэрская з Галадоў, Ніна Тамашук з Рыбалаў, Тэрэса Лабасюк з Боцькаў. Яны і самі ахвотна чытаюць беларускую літаратуру і заахвочваюць да чытання яе сваё асяроддзе.

Цяпер у бібліятэкараў Бельшчыны гарачы час: аб'яўлен чытальніцкі конкурс «Ідэі Польскай рабочай партыі вечна жывыя». Эліміначыі будуць праходзіць і ў грамадах і на павятовым узроўні. Прадбачваюцца цікавыя мерапрыемствы для грамадства і каштоўныя ўзнагароды для пераможцаў.

Так, на Бельшчыне ўмеюць працаваць з кнігай.

Мікалай Гайдук

У аддзеле дзіцячай кнігі гарадской бібліятэкі ў Бельску заўсёды пануе прыемная атмасфера.

Нарадзіўся чалавек

І невядома, якую долю спашле яму лёс. А лёс у даўнія часы для дзіцяці селяніна ці рабочага быў надта ж жорсткі і несправядлівы. Таму ўсе дарослыя яго родзічы і блізкія ўчынялі ўсё магчымае, каб толькі прыхіліць яму долю-шчасцейка, а маці — здароўечка. І выконваліся для гэтага розныя дзеянні ды захоўваліся ад вякоў прынятыя παводзіны, што павінны былі забяспечыць самае добрае і нованароджанаму, і яго сям'і. Слову ж ды песні пры гэтым адводзілася асабліва важнае месца. «Дай жа, Божа, на жыццё, на быццё, на добрае здароўе, на доўгі век!» — жадаюць кумы і госці, узносячы застольны тост на хрысцінах, і ў хаце лунае песня:

А ў нядзельку раненька
На небе заднела.
Купалачка дзіцятка носіць
І ў Бога долі просіць:
— І дай жа, Божа, дзіцяці
Добрую долю ўбачыць:
І хлебавую, і салявую,
Трэцюю — здаровейкавую,
А сілачку — багатырскую.
А волю — свабодную.

Побач з пажаданнямі радзінная паэзія беларускага народу прасякнута жывым гумарам і гуллівасцю, дзе галоўнымі асобамі з'яўляюцца бабка-павітуха, кум ды кума. Аддаўшы належны гонар і ўшанаванне бабцы і злёгку пасмяяўшыся з яе, удзельнікі хрысціннай бяседы ўсю сваю ўвагу засяроджваюць на кумах. Пад іх адрасам і жарты адпускаюцца, гуллівыя прыпеўкі ды вясёлыя тэмпераментныя песні ім пяюцца.

●Беларус любіць жарт, тонка адчувае дасціпнае слова, не прапусціць выпадку лагодна пасмяяцца з каго-небудзь і трапна адпарыруе любую колкасць. Такі ўжо ў яго характар. А дзе ж больш было разгарнуцца народнаму гумару, як не на хрэсьбінах або вяселлі?» — піша М. Я. Грынблат у артыкуле «Беларуская радзінная паэзія», які адкрывае чарговы том акадэмічнага выдання беларускай народнай творчасці, што ў канцы 1971 года выйшаў у Мінску пад загалоўкам «Радзінная паэзія»[1]).

Том «Радзіннай паэзіі» склаў, усістэматызаваў і пракаменціраваў заслужаны беларускі вучоны Міхаіл Грынблат. Музыказнаўца В. І. Ялатаў ва ўступным артыкуле «Напевы радзінных песень» упершыню ў навуцы даў глыбокі музыкалагічны аналіз меласу беларускіх песень.

У гэтым абшырным — у 782 старонкі — старанна выдадзеным томе змешчана 512 песень і іх варыянтаў, значная колькасць з іх мае нотны запіс. Апрача гэтага, у раздзеле «Хрэсьбінныя прымаўкі, прыгаворкі і жарты» ёсць творы, тэматычна звязаныя з гэтым відам вуснай народнай творчасці. Кожны змешчаны ў томе твор мае навуковую метрыку, а паказальнікі геаграфічны і асабовы збіральнікаў надта ж аблягчаюць карыстанне выданнем.

Цэннасць тому «Радзіннай паэзіі» заключаецца і ў тым, што, падобна як усе іншыя віды вуснай народнай творчасці ў наш час, «прыкметна звузілася кола хрэсьбінных песень, якія выконваюцца зараз на радзінах. З даўніх абрадавых песень найбольш захаваліся велічальныя да парадзіхі і бабкі і жартоўныя «кумаўскія» песні». Змешчаныя ў кнізе творы проста ўратаваны для нас і нашых нашчадкаў ад забыцця і пэўнай страты. А тым больш, што «асноўны ж від радзіннай паэзіі — хрэсьбінныя песні — застаўся здабыткам толькі беларусаў, — сцвярджае М. Я. Грынблат. — Відаць, адпаведныя гістарычныя і сацыяльна-эканамічныя ўмовы, а магчыма і фактары этнічнага характару, у адным выпадку прывялі да знікнення хрэсьбінных песень у рускіх і ўкраінцаў, а ў другім выпадку спрыялі захаванню іх у беларусаў».

Том уносіць таксама вялікі ўклад у кампаратывістычнае даследаванне вуснай народнай творчасці іншых славянскіх, суседніх з беларускім, народаў. Як засігналізаваў М. Я. Грынблат ва ўспомненым артыкуле, нашыя хрэсьбінныя песні зрабілі значны ўплыў на паяўленне гэтага віду народнай творчасці ў рускім, украінскім і польскім фальклоры.

Мікалай Гайдук

---

[1]) Радзінная паэзія, Акадэмія навук Беларускай ССГ, Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору, Мінск 1971.

Бібліятэчка „Нівы"

КАРУСЬ КАГАНЕЦ (Казімір Кастравіцкі) нарадзіўся 10 лютага 1868 г. у Табольску ў сям'і ўдзельніка паўстання 1863 г., высланага ў Сібір. Вучыўся ў Мінскім гарадскім вучылішчы. Быў адным з заснавальнікаў Беларускай сацыялістычнай грамады, двойчы сядзеў у мінскім астрозе. Памёр 20 мая 1918 г.

Літаратурную дзейнасць пачаў у 90-я гады мінулага стагоддзя, друкаваўся ў рускіх газетах, пасля супрацоўнічаў у «Нашай ніве», склаў «Беларускі лемантар, або першую навуку чытання». Пісаў вершы, апавяданні, драмы, апрацоўваў беларускія народныя казкі і легенды. Аўтар вядомай камедыі «Модны шляхцюк».

КАРУСЬ КАГАНЕЦ

Што кажух, то не вата

Давялося раз зімой гарадскому панічу паехаць у двор на імяніны.

Прыехаўшы па чыгунцы на станцыю, ён пайшоў на сяло, што ад станцыі за паўвярсты было; каб падводу наняць, бо яшчэ трэба было вёрстаў з чатырнаццаць канём ехаць. Вось зайшоў ён у адну хату, а там якраз абедаць садзіліся. Ён зняў шапку і кажа:

— Дзень добры!

— Дзень добры! — адказваюць.

— Ці не завезлі б мяне туды і туды?

— Чаму ж не, можна, — кажа гаспадар, пагадаўшы.

— А колькі ж хочаце за хурманку?

— Аб цане то мы змяркуемся, а цяпер сядзьце, капусты сербаніце, бо да таго двара няблізка.

— Дзякую! я ўжо гарбату піў.

— Ну, як воля ваша.

Гаспадар, пад'еўшы, не спяшаючы, закурыў люльку, сказаў цану, катора панічу проці гарадскіх паказалася зусім малой, але ён з тым не пахваліўся: і яму грош, знаць, не дарма даецца. Пасля гаспадар апрануў кажух, надзеў шапку і пайшоў запрагаць. Запрогшы каня, прыйшоў у хату і, зняўшы з жэрдзі кажуха, дае яго падпрануць панічу; але паніч не адважыўся апрануць мужыцкага кажуха і кажа:

— Дзякую! у мяне пальто на ваце.

— Ну, як воля ваша, — кажа гаспадар. Аднак жа як ішлі садзіцца ехаць, то гаспадар узяў з сабой кажуха ў запас.

Вот яны едуць. Спачатку панічу цёпла паказалася, але, праехаўшы вёрстаў пяць, бачыць гаспадар, што паніч стаў корчыцца, каўнер настаўляць, шапку на вушы нацягваць і носам сёрбаць. Гаспадар і пытае:

— А можа кажух, паніч, надзенеш?

— Не! дзякую.

Едуць далей.

Праехалі яшчэ вярсты са дзве, бачыць гаспадар, што паніча сталі дрыжыкі прабіраць, і пытае:

— А можа кажух, паніч, надзенеш?

— А добра, бо штось халаднавата.

Даў яму кажуха апрануць і едуць далей. Ужо і да двара блізка, ажно бачыць гаспадар, што паніч неяк бледнаваты, дык пытае ў яго:

— А што, панічу, не сцюдзёна цяпер?

— О, не! цяпер цёпла.

— А можа паніч есці хоча?

— О, і дужа хачу.

— А што, панічу: што кажух, то не вата, а што капуста, то не гарбата? Але пацярпі паніч хвіліну, незабавам прыедзем! — І паказаў яму пугаўём на той двор, каторы ўжо відаць было.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Пачатак на стар. 1

Быў год 1945

ёй партыйнай дзейнасці не пашкадаваў сіл дзеля арганізацыйнага замацавання маладой народнай улады. Прымаў дзейсны ўдзел у павятовых партыйных канферэнцыях і нарадах. На адной з іх, якая адбывалася 23 верасня 1945 года, рабіў ён справаздачу аб дзейнасці партыі ў раёне Клюковіцкай гміны. Гаварыў тады ён пра разбудову партыі і пра цяжкасці ў дзейнасці. «Праца ў Клюковіцкай гміне цяжкая, — заяўляў ён. Лясныя банды ў далейшым тут разгульваюць, рабуюць і здзекуюцца». Пад кіраўніцтвам таварыша Бурыча партыйны актыў разбудаваў рады Польскай рабочай партыі, арганізаваў грамадскае жыццё, абсталяваў гмінную суздзельню сялянскай самапомачы. І тады мянавіта рэакцыя рашыла, што ёй неабходна зняць галаву гэтых партыйных мерапрыемстваў ды вынесла таварышу Бурычу смяротны прыгавор...»

Столькі гэты партыйны дакумент.

Бурыч... Бурыч... Яго твар прыпамінаецца мне слаба, бачу яго, як праз імглу. Ведаю толькі, што яго імя цяпер носіць Клюковіцкая пачатковая школа, дзе і я калісьці вучыўся. Кім ён быў, як жыў, як трапіў у партыю, як загінуў?

Гэтыя пытанні кірую ў адрас Аляксандра Данілюка, Бурычавага аднавяскоўца і таварыша па барацьбе. Цяпер ён працуе ў Клюковіцкім прэзідыуме ГРН.

— Як жыў Бурыч? Звычайна, быў малазямельным гаспадаром. А ў партыю трапіў так. У яго быў швагер, Пятро Данілюк, які жыў у Голі. У Голі ўжо тады дзейнічаў моцны гурток Польскай рабочай партыі, і Пятро Данілюк быў яе членам. Дык ён і нагаварыў нашага Бурыча, а Бурыч агітаваў іншых сваіх добрых знаёмых, перш за ўсё былых КПЗБ-оўцаў.

У першых днях лютага 1946 года гаспадары, што вярнуліся з кірмашу ў Кляшчэлях, прывезлі жудасную вестку. Банда «Бурага» спаліла вёскі Залешаны, Вульку Выганоўскую, Шпакі, Зані і Малешы і яшчэ нейкія іншыя, крыху далей ад нас. Многіх жыхароў расстралялі, а здаралася, што і жывуцом у агонь кідалі. Вестка пераходзіла з вуснаў у вусны і абрастала трывожнымі дапаўненнямі, ад якіх мяло страхам, веяла смерцю. Паўгода пазней даведаліся мы пра забойства Бурыча. На машыне прымчалася ў Клюковічы банда «Млота», выстраілі ў шарэнгу ўсіх працаўнікоў гміны і прачыталі ім «навуку» аб любві да радзімы, выклікалі Бурыча і тут жа яго застрэлілі. Жах распаўзаўся па наваколлі, як дым.

Аднак людзі ўжо ведалі, дзе шукаць ратунку. Неўзабаве ў маёй вёсцы партыйная ячэйка разбудавалася да 16 членаў. Ім даставілі зброю, арганізаваўся армоўскі атрад. Далёка па суседніх вёсках панеслася чутка, што ў Вульцы Нурэцкай два драбінястыя вазы ўсялякіх боепрыпасаў: ад вінтовак да цяжкіх кулямётаў. І лясныя госці пабаяліся паказвацца на вульчанскай вуліцы.

А ў партыйным дакуменце, аб якім ужо адзначаў, змог я прачытаць, што ў 1948 годзе ў вёсках Сямяціцкага павету налічвалася ўжо звыш паўтысячы членаў Польскай рабочай партыі.

ВІКТАР РУДЧЫК

Труна на жывую

Быў ён скупы і няветлівы. Жонку меў прыгожую, сардэчную. Пагадавалі дзяцей. Дачка выйшла замуж у сваю вёску Піражкі, сыны знайшлі працу ў Беластоку. І было б добра, каб не прычапілася хвароба да маткі. Ляжала паралізаваная, даўжэйшы час. Бацька ніколі да сваёй жонкі і маткі гэтых дарослых дзяцей не праяўляў спачування, не дбаў аб ёй, не ствараў добрага настрою, не апекаваўся як муж. Заўсёды быў сухаваты, недалікатны. А калі прыйшлося выконваць яму тыя работы, якія рабіла жонка, стаў яшчэ больш нязносны.

— Альбо здаравела б, альбо памірала б і не мучыла б мяне, — бразгаючы свінскімі саганамі, бармытаў ён так, каб пачула жонка. Крыўдна было ёй. Асабліва горка наплакалася яна тады, калі падышоў да яе аднойчы муж нібы то на параду.

— Ты ўжо хутка памрэш. А тады ўсяго не схопіш адразу. У панядзелак паеду я ў Саколку на кірмаш і адразу куплю табе труну.

— Не пужай ты мяне, — выкрыкнула жонка. — Можаш да мяне не падыходзіць! Тамара мной заапякуецца ў гэтых апошніх днях майго жыцця. А Тамара, як сапраўдная, чулая дачка, штодзённа прабывала многа гадзін пры маці, якая знала, што яе дні ўжо палічаныя. Але цяжка на сэрцы, ведаючы што родны муж чакае тваёй смерці і зусім гэтага не скрывае.

У панядзелак надвячоркам вярнуўся гэты нягоднік з кірмашу. Вёз труну, прыкрыўшы саломаю і гунькаю, каб людзі не бачылі. Але ад людзей не схаваешся. Дзівіліся яны паступку свайго аднавяскоўца. Не верыла і дачка Тамара, што бацька гэтак зробіць. Выбегла на прыгуменне, убачыла труну на возе, заплакала і пачала лаяць бацьку. Прасіла, каб ён аб гэтым маўчаў перад маткаю і каб не смяшыў людзей.

— Скажы, Тамарачка, купіў бацька для мяне труну?

— Не, мама, што вы, тата толькі пажартаваў.

Праз тыдзень часу пасля гэтага зайшоў наведаць хворую «недапечаны» сусед. Пагаварыў з ёю, а пасля звярнуўся да гаспадара хаты.

— Слухай, жонка твая выздаравее і труна будзе непатрэбная, — засмяяўся ён на ўсё горла. А хворая заплакала так жаласна, што ад плачу не паўстрымалася і Тамара. Праз некалькі дзён бездапаможна хворая памерла. З Беластока прыехалі сыны і прывезлі труну дарагую, найдаражэйшую, якая была ў магазіне.

— Вы ж ведалі, што труна ўжо ёсць, нашто вы прывезлі яшчэ адну, — з абурэннем кідаўся да сыноў бацька.

— Тата, захавайце гэту труну для сябе. Як вы памрэце, у яе паложым мы вас. Прыгадзіцца.

Матку дзеці пахавалі з усімі мясцовымі традыцыямі. А бацька, калі заходзіў на гумно, палохацца стаў труны. Дык завёз яе назад у магазін і згадзіўся нават, каб вярнулі за яе толькі палову грошай.

Міхась Хмяляўскі

Пачатак на стар. 1

Прыкладны чалавек і гаспадар

будзе добрым гаспадаром. Стыкаецца ён са штодзённай практыкай добрай апрацоўкі зямлі і добрым развіццём жывёлагадоўлі. Ды ва ўсім гэтым і Тадзік дапамагае. Яго бацька з'яўляецца перадавым гаспадаром. Заўсёды трымае не менш 14 свіней, 7 штук быдла, у тым ліку заўсёды зарадовага быка. Якога калібру гэтыя быкі ў Крушыневіча, няхай будзе прыкладам бык, якога прадаў ён восенню 1971 года. Важыў ён 819 кг. Заплацілі за яго 13.800 зл. Кожны год прадае ён дзяржаве 4—5 яловак, 15—20 штук свіней да адкорму (вархлякоў). У гэтым месцы трэба сказаць, што да жывёлагадоўлі мае ён добрыя ўмовы, бо пабудаваў новыя хлявы, ды наогул усё забудаванне добрае. Што датычыць ураджаяў, дык на слабой у гэтай ваколіцы зямлі дзякуючы мінеральным угнаенням Крушыневіч атрымоўвае ў сярэднім па 25 q збожжа з аднаго га.

Браніслаў Крушыневіч восенню 1971 года быў узнагароджаны Сярэбраным Крыжам заслугі. Гэта выклікала ў яго асяроддзі зразумелае задавальненне таму, што з'яўляецца ён не толькі добрым гаспадаром, але і добрым чалавекам, грамадскім дзеячом сваёй ваколіцы.

У Слойцы-Бароўшчыне жывуць палякі і беларусы, альбо як там гавораць, каталікі і праваслаўныя. У адной старэнькай кабеты павалілася хата. Па ініцыятыве Крушыневіча аднавяскоўцы дапамаглі пабудаваць новую хацінку. А калі зноў у беднай кабеты памёр муж, па ініцыятыве Крушыневіча ўрачыста яго пахавалі на каталіцкіх могілках, а калі памёр адзінокі Сымон — жыхар іх вёскі — таксама ўрачыста пахавалі яго на праваслаўных могілках. І ў адным, і ў другім выпадку патрэбны былі і грошы, і праца, і зразуменне, і ўзаемнае ўшанаванне, і згода.

Па ініцыятыве Браніслава Крушыневіча будавалася таксама грамадскім чынам дарога да Белага Лута. Пры яго выдатнай дапамозе і перш за ўсё дзякуючы арганізацыйным захадам іх сельскагаспадарчы гурток у Талькоўшчыне змог купіць нямала патрэбных сельскагаспадарчых машын, у тым ліку два трактары.

Браніслаў Крушыневіч быў таксама арганізатарам гуртка ЗСЛ, прэзесам якога ён з'яўляецца. І іх гурток па сваёй дзейнасці таксама залічваецца да перадавых у павеце.

Тэкст і фота М. Хмяляўскі

ЛЮДЗІ БГКТ

Яўгенія Сцяшэнка

Ялоўка — мясціна прыгранічная ў Беластоцкім павеце. Тут разгортвае культурна-асветную працу гурток Беларускага таварыства супольна з гуртком Саюза вясковай моладзі (ЗМВ). Гурток БГКТ налічвае 20 членаў. Узначальвае яго Яўгенія Сцяшэнка — маладая энергічная жанчына. З'яўляецца яна і членам ЗМВ, і членам пажарнай каманды. Як сцвярджае яна, у грамадскай працы гурткам Беларускага таварыства і ЗМВ аказвае вялікую дапамогу мясцовая светліцовая Рэгіна Мялько. Каб яшчэ хаця крыху ўключыліся ў культурна-асветную працу мясцовыя настаўнікі, дык зусім было б добра. На жаль, настаўнікі з Ялоўкі не спяшаюцца з дапамогай. Каб хаця час ад часу далі школьнае памяшканне на якое-небудзь мерапрыемства (святліца ж маленькая). Былі б ім удзячны перш за ўсё маладыя людзі з Ялоўкі.

Тэкст і фота М. Хмяляўскі

ЧЫТАЙЦЕ і РАСПАЎСЮДЖВАЙЦЕ «Ніву»!

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА (АЛЯКСАНДР БАРШЧЭЎСКІ)

Перыяд Вялікага княства Літоўскага

ПАЭЗІЯ — ЧАСТКА І

Паэзія ў перыяд Вялікага княства Літоўскага ў параўнанні з празаічнымі жанрамі прадстаўляе досыць убогую з'яву. Нельга тут гаварыць ні аб паэтычных напрамках, ні аб найвыдатнейшых паэтах. Сказанае не датычыць Сімеона Полацкага, але і гэтая постаць толькі часткова можа быць звязана з беларускай літаратурай. Убоства нашай паэзіі ў XVI і XVII стагоддзі здзіўляе тым больш, што ў той час Польшча мела выдатных вершаскладальнікаў. Ці значыць гэта, што Беларусь тых часоў увогуле не мела паэтаў? Не. Элементы паэтычных здольнасцей, вершаванай творчасці выступалі і ў Скарыны, і ў Рымшы, і ў Пашкевіча, не гаворачы ўжо аб Полацкім. Аднак ніводзін з названых аўтараў (апрача Полацкага) не здабыў паэтычнай славы, ніводзін з іх не выдаў індывідуальнага зборніка, ніводзін не стаў праблемай у беларускай літаратуры. У сувязі з тым, што ўсе гэтыя паэты ні колькасна, ні якасна не пакінулі багатай паэтычнай спадчыны, мы будзем гаварыць аб іх толькі эскізна, толькі аб тых рэдкіх іх творах, якія дайшлі да нашых дзён. Гаворачы аб убостве тагачаснай беларускай паэзіі, трэба прычын такога стану рэчаў шукаць перш за ўсё ў палітычных абставінах. Асабліва XVII ст., не гаворачы ўжо аб XVIII стагоддзі, было выключна неспрыяючым для развіцця беларускай літаратуры і культуры. Узрастаў езуіцкі ціск, дынамічна развівалася экспансія моцнай польскай літаратуры, мовы і культуры. Мабыць, па гэтай прычыне развівалася перш за ўсё палемічныя гатункі ў нашай літаратуры. Паяўленне ў беларускім жыцці адмоўных палемічных постацей спрыяла заснаванню сатырычных твораў. Няма сумнення, што проза лепш падыходзіла да ролі актыўнага ўдзельніка ў палітычных падзеях, чым паэзія. Ролю гэтую магла б выконваць толькі паэзія з акрэсленай традыцыяй, з акрэсленай сістэмай іншасказальнасці, метафорыкі, параўнанняў. Такой паэзіі ў нас, за выключэннем Полацкага, не было. Аднак і тыя скромныя паэты, якіх мы ўжо назвалі, у сваёй творчасці закранулі і праблемы маральныя, і палітычныя, хаця вузкасць гэтай паэзіі не спрыяла шырокаму паказу тагачаснасці.

Не маючы іншага выхаду, хацелася б спаслацца на народную прымаўку «чым багаты, тым рады» і прадставіць эмбрыянальныя зародышы беларускай паэзіі ў XVI і XVII ст. Першыя спробы старабеларускага вершаскладання паяўляюцца ў творчасці Францішка Скарыны (1490—1541). Скарына не трактаваў сваёй паэзіі як з'явы самастойнай. Была яна толькі дадаткам да прозы. Паясняла некаторыя палажэнні, выступаючыя ў святым пісанні. Вершы Скарыны маюць выразна маралізатарскі дыдактычны характар. Аўтар стараўся спапулярызаваць некаторыя наказы хрысціянскай маралі. Паслухайма некалькіх строф паэзіі Скарыны:

«Не копай под другом своім ямы,
Сам ввалішся в ню
Не став Амане Мордохею шібеніце,
Сам повіснеш на ней».

Наступны верш ёсць паэтычнай інтэрпрэтацыяй дзесяці запаведзей:

«Веруй в Бога единого,
А не бері надармо імені его.
Помні дні святые святіті.
Отца і матку чтіті.
Не забівай ні едина,
Не вкради што дружнего,
А не давай сведэтва лжіва.
Не пожедай жены ближнего,
Ні іменіе і ні рэчі его».

Рэлігійную афарбоўку мае і трэцяя паэтычная спроба Скарыны:

«Богу в Тройці единому, ко чті і ко славе,
Матері его пречістой Маріі к похвале,
Всем небесным сілам і святым его к веселію,
Людям посполітым к доброму поученію».

Выдатны сучасны савецкі даследчык, з якім давялося нам спрацаваць у папярэдніх адрэзках «Беларускай літаратуры», Мікола Прашковіч трапна характарызуе фармальны бок паэзіі Скарыны. Паслухайма Прашковіча: «Вельмі своеасаблівыя вершы Скарыны з боку формы. Яны напісаны пад уплывам чэшскіх і польскіх узораў, дзе ў пачатку XVI ст. паэзія ўжо дасягнула значнага развіцця. Там адначасова існавалі сілабічныя і дасілабічныя вершы, а таксама розныя пераходныя формы, напісаныя на сілабічнай сістэме, але са шматлікімі адступленнямі. Многія даследчыкі лічаць, што вершы Скарыны звязаны з сілабічнай сістэмай... Аднак не ўсе вершы Скарыны можна звязаць з сілабічнай сістэмай, паколькі ў іх захоўваецца асноўнае правіла гэтай сістэмы — роўнаскладовасць; колькасць складоў у радку самая разнастайная. Цэзуру ў яго вершах таксама нельга вызначыць дакладна, што непасрэдна паслужыла ўзорам для вершаў, сказаць цяжка, бо ў чэшскай біблії 1506 года, з якой Скарына рабіў пераклад, таксама як і ў гусіцкай біблії 1506 г., выдадзенай у Венецыі, вершы адсутнічаюць». (Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры, Мінск 1968 г., т. І. с. 355—356).

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ФРОНТАМ ДА ВЁСКІ

БЯСПЛАТНАЕ ЛЯЧЭННЕ СЯЛЯН

Што значыць бясплатнае лячэнне сялян?

Ад 1 студзеня 1972 года ўсе сяляне нашай краіны незалежна ад узросту і велічыні гаспадарак, на якіх працуюць, карыстаюцца бясплатным лячэннем. Значыць, у справе аховы здароўя цяпер яны маюць аднолькавыя правы з працуючымі на дзяржаўнай або спулдзельчай рабоце. Сяляне бясплатна карыстаюцца з візіт у лекараў і іншых працаўнікоў службы здароўя ў вясковых, гарадскіх, павятовых асяродках здароўя, а таксама ва ўсіх спецыялістычных лячэбніцах і тыпах шпіталяў.

За лякарствы сяляне плоцяць таксама, як усе іншыя ўбяспечаныя грамадзяне нашага краю, гэта значыць, 10 або 30 працэнтаў вартасці рэцэпту. Купляць лякарствы па рэцэпту можна ва ўсіх аптэках краіны.

Бясплатнай для сялян з'яўляецца таксама хуткая дапамога (ратунковае пагатове), паслугі артапедычных і іншых медыцынскіх кабінетаў, а таксама лячэнне ў здраўніцах, гэта значыць, у санаторных амбулаторыях і шпіталях.

На якой падставе селяніна прыме лекар?

Служба здароўя намерана выдаць сялянам спецыяльныя ўбеспячальныя кніжкі. Цяпер жа, пакуль такіх кніжак няма, іх заменяць спецыяльныя пасведчанні, выдадзеныя грамадскай радай. Значыць, выбіраючыся да лекара або да іншай установы аховы здароўя, неабходна мець пры сабе пасведчанне са сваёй грамадскай рады. Такія пасведчанні могуць атрымаць сяляне, якія працуюць на сваёй гаспадарцы, іх дзеці, старэйшыя асобы, што знаходзяцца на ўтрыманні гаспадароў, а таксама ўсе асобы, якія разам з гаспадаром жывуць і працуюць на гэтай гаспадарцы.

Ці ўсе сяляне забяспечаны бясплатным лячэннем?

Наша партыя і ўрад раней паклапаціліся пра тое, каб кожны чалавек — незалежна, ці працуе ён у сельскай гаспадарцы, у спулдзельні, ці на дзяржаўнай рабоце — атрымаў патрэбнае яму бясплатнае лячэнне. Таму да працы ў сельскай мясцовасці накіравана большая колькасць лекараў і іншых працаўнікоў службы здароўя, спешна закончана пабудова новых вясковых асродкаў здароўя, адкрыты новыя аптэкі і аптэчныя пункты. Лекары, што працуюць у вёсцы, маюць спецыяльныя дадаткі да сваіх заробкаў. Нарадовыя рады атрымалі спецыяльны загад урада, каб забяспечыць працаўнікоў службы здароўя ў вёсцы адпаведнымі кватэрамі. «У гэтай пяцігодцы, — чытаем у пастанове VI з'езду ПАРП, — павінна пабольшыцца на 16 200 ложак у шпіталях і клініках і на каля 500 асяродкаў здароўя на вёсках. Адначасова трэба пачаць пабудову новых шпіталяў». Значыць, усім сялянам гарантуецца бясплатнае лячэнне. (мг)

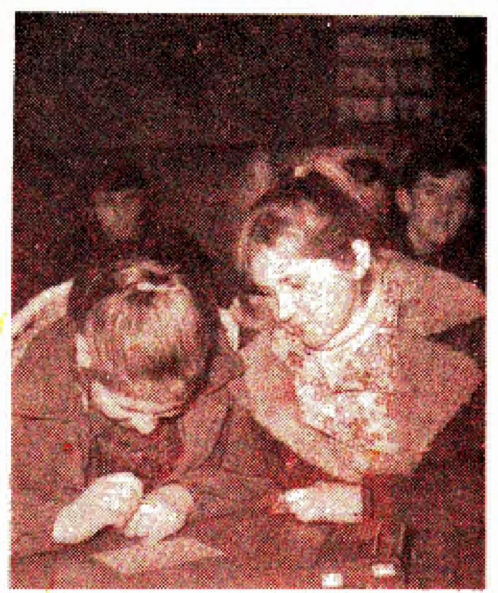

Старшыня гуртка БГКТ у Баршчэве — Ірэна Круль.

Заснаваўся новы гурток БГКТ

21 снежня 1971 года адбыўся арганізацыйны сход гуртка БГКТ у Баршчэве, Беластоцкага павету. У школьнай зале сабралася вечарам 15 асоб: маладыя, дзяўчаты і юнакі. Усе яны мелі жаданне ўступіць у гурток БГКТ. Пасля запаўнення членскіх дэкларацый прысутныя выбралі праўленне гуртка ў складзе: Ірэна Круль — старшыня, Ліля Васько — сакратар і Галена Васько — скарбнік. Затым моладзь прыступіла да апрацоўкі плана працы гуртка БГКТ на 1972 год. Члены БГКТ з Баршчэва пастанавілі абсталяваць у сябе клуб селяніна, у якім маглі б арганізаваць розныя культурныя мерапрыемствы, а таксама заняцца мастацкай самадзейнасцю і г.д. Сход вёў член праўлення павятовага аддзела БГКТ у Беластоку Я. Цялушэцкі.

Тэкст і фота: (яц)

Дзяўчаты з Баршчэва запаўняюць членскія дэкларацыі.

ПАКУЛЬ ВОДАПРАВОД — ПАТРЭБНА ДОБРАЯ СТУДНЯ

У цэлай нашай краіне вадою з водаправодаў карыстаецца ўсяго каля 10 працэнтаў сялянскіх гаспадарак. На Беласточчыне маем толькі 61 гідрафорню і водаправод. Ліміт выдаткаў на пабудову водаправодаў у 1971—1975 гадах складае суму 113 мільёнаў злотых і з'яўляецца становуча замалы ў адносінах да запатрабавання на водаправоды. Варта пры тым адзначыць, што ў Беластоцкім ваяводстве каля 500 вёсак адчувае пастаянны або кароткатэрміновы недахоп вады. У тым ліку недахоп вады адчуваюць 83 вёскі ў Беластоцкім павеце. У многіх выпадках абнізіўся ўзровень вады ў студнях, якія знаходзяцца на тэрыторыі меліярацыйных аб'ектаў або ў іх суседстве. Як тады выглядае справа пабудовы водаправодаў у гэтым павеце? Ёсць тут 7 водаправодаў з размеркавальнай сеткай даўжынёю да 13 кіламетраў. У тых вёсках, дзе ёсць водаправоды, толькі 180 гаспадароў падключыла ваду да сваіх гаспадарак. Падключэнне вады да паасобнай гаспадаркі — рэч каштоўная. Шкада, што дагэтуль не вырашана справа так, каб за правядзенне водаправода можна было сплачваць ратамі, так, напрыклад, як за падключэнне электраэнергіі.

Зараз водаправодамі карыстаюцца жыхары Зуброў, Новага Александрова, Дарожак, Лужан, Тыкоціна, Крыніцы Беластоцкай і г.д. Пабудова водаправодаў заканчваецца ў Дабжыневе Вялікім і Богдане. У Дабжыневе Вялікім пры пабудове водаправода ўпершыню выкарыстаны трубы ПЦВ (з паліхлёрку вінілю) замест азбеста-цэментных. Трубы з ПЦВ значна таннейшыя. Да таго пры іх пракладцы непатрэбны шырокія равы, шлямаванне іх, а таксама непатрэбны над імі мосцікі. Такім чынам можна скараціць цыкл пабудовы водаправодаў. Аднак на беластоцкіх будовах трубы ПЦВ уведзены толькі на двух будовах: у Дабжыневе і ў Пентках Гронскіх (Высокамазавецкі павет). У 1972 годзе ў Беластоцкім павеце распачнецца пабудова водаправоднай сеткі ў Гарадку, у Міхалове і ў Явароўцы. У далейшым водаправоды будуць пабудаваны перш за ўсё ў раёнах шырока развітай жывёлагадоўлі. Артэзіянскія студні будуць пабудаваны ў Юхноўцу Дольным і ў Крушэве. У Гайнаўскім павеце пабудаваны коштам 2 мільёнаў злотых водаправод у Кляшчэлях, а таксама коштам да 1 мільёна злотых пабудаваны водаправоды ў кааператыве ў Макаўцы, у СУВ-е ў Нарве, у Клейніках, Арэшкаве, Дубічах Царкоўных і другіх вёсках.

У 1971 годзе на Беласточчыне аддадзены ў карыстанне 33 водаправоды. Зараз усіх водаправодаў на Беласточчыне маем 85. Пабудовай артэзіянскіх студняў і водаправодаў займаецца Беластоцкае прадпрыемства электрыфікацыі і забеспячэння вёскі вадою «Эльвод». Свой будаўнічы план «Эльвод» выконвае ў 85%. Мае ён клопаты з будаўнічымі матэрыяламі, як цэментам, дошкамі, арматурай і г.д., а таксама з кваліфікаванымі кадрамі. Не хапае дастатковай колькасці інспектараў будоў. З-за гэтага шматлікія гідрафорні і іншыя таму падобныя аб'екты маюць заганы. Найбольшыя затраты грошай атрымліваюцца з-за спозненай перадачы аб'ектаў да карыстання. Адчуваецца зараз недахоп кансерватараў водаправодных аб'ектаў. Неабходна стварыць умовы да навучання фахоўцаў да пабудовы водаправодаў. Усе прыгаданыя цяжкасці маюць адмоўны ўплыў на інвестыцыйны працэс. Ліквідаванне іх палепшыла б сітуацыю ў забеспячэнні вёскі вадою. Маем усё ж задарагія паслугі пры падключэнні вады да хат і сельскагаспадарчых будынкаў. Ды наогул няма каму імі займацца. І з-за гэтага часта бывае так, што водаправод нібы ёсць у вёсцы, а сяляне, па-ранейшаму ходзяць па ваду з насілкамі і парай вёдзер. Як агульнавядома, забеспячэнне вёсак дастатковай колькасцю вады — гэта вельмі істотная і важная справа. Ёсць шмат такіх гаспадарак, у якіх не брак пашаў, а іменна вады лімітуе развіццё жывёлагадоўлі. Гэта зразумела, калі возьмем пад увагу тое, што, напрыклад, карова патрабуе ў суткі 70 літраў вады, конь — 40, свінаматка — 75, авечка — 12 і г.д. Пара аднак перайсці ад водаправодаў да звычайных студняў, галоўных крыніц вады. Пабудавана іх у нашым ваяводстве 113 600. Сяляне будавалі іх дзе папала. Нічога тады дзіўнага, што амаль палавіна іх не адпавядае санітарным патрабаванням. У 2 905 студнях няма вады. Іх неабходна рамантаваць і паглыбляць. 55% ужываных студняў не мае пастаянных вёдзер.

У бягучай пяцігодцы ў нашым ваяводстве прадбачваецца пабудова 5 485 новых студняў: 1.107 студняў у Сакольскім павеце, 464 — у Сямяціцкім, 116 — у Беластоцкім, 85 — у Дуброўскім, 88 — у Бельскім і 27 — у Гайнаўскім павеце. СОП-ы будуць даваць пазыкі на рамонты і пабудову новых студняў. СУВ-ы і сельскагаспадарчыя гурткі будуць, між іншым, прадукаваць калодзежныя трубы. Вясковы гандаль забяспечыць сялян другімі будаўнічымі матэрыяламі, як дошкамі, цэментам, вапнай, сталёвымі лінамі і г.д. Можна будзе таксама пазычаць формы на калодзежныя трубы. Пакуль у кожнай вёсцы пабудуюцца водаправоды, добрая студня неабходная. Вёсцы патрэбна вада. Ад таго, як яна будзе забяспечана вадою, будзе многае залежыць; а перш за ўсё ўзрост жывёлагадоўлі і павышэнне ўзроўню гігіены.

Янка Цялушэцкі

Другім паэтам канца XVI ст. быў Андрэй Рымша. Прозвішча гэтага аўтара і фрагменты вершаў яго прыводзілі мы ўжо ў адрэзку «Беларускай літаратуры», прысвечаным Літоўскаму статуту. Ужо з прыведзенага там фрагмента відаць, што Рымша быў паэтам прыдворным, паэтам, які складаў вершы або ў чэсць нейкіх падзей, або ў гонар высокапастаўленых асоб. Няма сумненняў, што Рымша не меў вялікага паэтычнага таленту. Зразумела, што нельга яго скромнай спадчыны параўноўваць з узроўнем сучаснай паэзіі. Але нават пры найбольш ліберальных мерках і ацэнках, нават беручы пад увагу тое, што быў гэта перыяд зараджэння беларускай паэзіі, вершы Рымшы не выстаўляюць высокай ацэнкі свайму аўтару.

Апрача эпіграмы на герб Льва Сапегі, Рымша напісаў таксама эпіграму на герб другога выдатнага дзеяча Вялікага княстве Літоўскага Фёдара Скуміна. У творы сваім славіў ён вайсковыя заслугі Скуміна ў барацьбе з татарамі:

«Веру з мужествам отчізне своей заховалі.
Вер мі, гербов не дают в дому сідяшчэму,
Але з татарамі в полю часто гуляшчому.
Не з голою рукою, з шаблею острою,
Завжды будучы готов до смертного бою».

Апрача гэтых твораў, з-пад пяра Рымшы выйшла «Храналогія», выдадзеная ў 1581 г. у Астрогу. Верш гэты складаецца з 12 строф, прысвечаных паасобным месяцам. Першая страфа — гэта апісанне верасня, другая — кастрычніка, а іншыя — далейшым месяцам; апошняя прысвечана жніўню. «Храналогія», як і папярэднія вершы Рымшы, не мае большай літаратурнай вартасці.

Трэцім вартым увагі паэтам сямнаццатага стагоддзя з'яўляецца Ян Казімір Пашкевіч. Аб гэтым аўтары, так як і аб Рымшы, нічога не ведаем. Невядома, калі нарадзіўся, дзе і калі памёр, чым займаўся. Захаваўся толькі адзін верш Пашкевіча. Верш, які па сваёй тэматыцы карысна адрозніваецца на фоне беларускай паэзіі XVI і XVII ст. Вось верш Пашкевіча:

«Польска квітнеет лаціною,
Літва квітнеет русчізною;
Без тэй з Польсце не пребудеш,
Без сей в Літве блазном будеш.
Той лаціна язык дает,
Та без Русі не вытрвает.
Ведзь же юж Русь, іж тва хвала
По всем свете юж дойзрала;
Веселі ж се ты, Русіне,
Тва слава нікгды не згіне!»
22-VIII-1621

Гордасць за сваю мову і сваю айчыну Русь акрэслілі характар гэтага твора. Трэба шкадаваць, што не ведаем, кім быў Пашкевіч і не ўпэўнены, ці толькі прыведзены вышэй верш быў ім напісаны.

фота А. Карпюк

Святкаванне гадавіны ППР

Урачыста адзначалі 30-ую гадавіну паўстання Польскай рабочай партыі вучні клейніцкай школы. Святкаванні распачаліся ўжо ў снежні, у гадавіну стварэння Польскай аб'яднанай рабочай партыі.

Тут быў арганізаваны ўрачысты сход, вучні зрабілі дэкарацыю не толькі школьнага будынка, але дапамагалі пры дэкарацыі клуба гаспадара і іншых будынкаў.

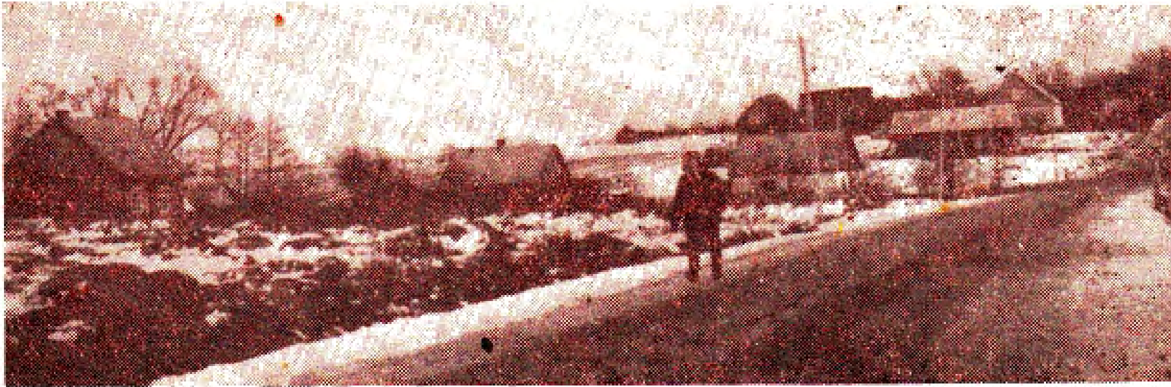
У часе вечарыны вучні клейніцкай школы выступалі з артыстычнай часткай, выконваючы песні, чытаючы вершы. Найлепш, як заўсёды, спявалі Оля Парфенюк, Зіна Лабузінская і Зося Грыц (на здымку).

Своеасаблівы ўклад у святкаванне гадавіны ППР унеслі гарцэры. Планы гарцэрскай дружыны прадугледжвалі не толькі ўзбагачэнне ведаў пра ППР, але эмацыянальную сувязь моладзі з партыяй. Гарцэры, апрача ўрачыстых сходаў і вечарын, арганізавалі фотагазеты, масава прымалі ўдзел у грамадскіх чынах на карысць уласнага асяроддзя, сустракаліся з дзеячамі ППР.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Аб чым расказваюць геаграфічныя назвы?

Вёска Старое Ляўкова. *Фота Я. Цялушэцкі.*

Чалавек даў імёны гарадам і сёлам, марам і горам, ён назваў лясы і рэкі. Больш таго, людзі прыдумалі назвы планетам і зоркам і «ахрысцілі» мёртвы пейзаж месяца.

І магчыма тады, як упершыню людзі пачалі даваць імёны акружаючым іх аб'ектам, узнікла пытанне — чаму так названа? Што абазначае тое ці іншае імя? Такія пытанні ставіць і зараз кожны цікаўны чалавек. Яго цікавіць больш за ўсё, чаму так называецца горад, вёска ці хутар, дзе ён жыве. Адкуль узялася назва рэчкі, што плыве каля яго вёскі, ці назва лесу, да якога ходзіць па ягады, грыбы ці арэхі.

Такія пытанні зусім правільныя, і на іх варта шукаць адказу, таму што, паводле слоў старагрэчаскага філосафа Платона, «хто пазнаў бы імёны рэчаў, той пазнае і самыя рэчы».

Адказ на гэтыя пытанні дае навука — тапаніміка, якая вывучае геаграфічныя назвы. іх паходжанне, значэнне, правільнае напісанне, праводзіць класіфікацыю. Слова тапаніміка паходзіць ад грэчаскіх слоў *топас* (месца) і *онома* (імя).

Правілы ўтварэння і змянення геаграфічных назваў вывучаюцца лінгвістыкай. Словы — тапонімы адрозніваюцца ад звычайных слоў тым, што яны называюць канкрэтны геаграфічны аб'ект, напр. канкрэтную раку, вёску. Гэта значыць, яны з'яўляюцца ўласнымі імёнамі, так як з'яўляюцца імі ўласныя імёны і прозвішчы людзей, напрыклад, Мікалай Капернік, Якуб Колас, Адам Міцкевіч.

Каб раскрыць этымалогію, паходжанне назваў мясцовасцяў для многіх з іх неабходна мець дадзеныя аб тым, як яны гучалі ў мінулым, трыста ці дзевяцьсот гадоў таму назад, гэта значыць, як яны запісаны ў гістарычных крыніцах, летапісах, розных пісцовых кніжках, рэестрах, судовых кніжках і інш. Пры даследаванні тапаніміі тэрыторый, насельніцтва якіх карыстаецца дзвюма мовамі, напрыклад, беларускай і польскай, ці літоўскай і польскай, апрача назвы афіцыйна-літаратурнай, трэба ведаць, як гучыць дыялектная, народная форма данай назвы.

Часта бывае так, што незразумелыя словы другой мовы людзі пераасэнсоўваюць, змяняюць. Народ стараецца адчуць у іншамоўных словах сваю родную мову стараецца ўчыніць гэтыя словы зразумелымі для сябе, асацыіраваць у памяці з радзімым слоўным матэрыялам, «пераварыць» іх.

У наш век самыя цікавыя праблемы, самыя захапляючыя галіны ведаў нараджаюцца на стыку навук. Да ліку такіх комплексных навук адносіцца і навука аб геаграфічных назвах. Тапаніміка цесна звязана з гісторыяй, у прыватнасці — гісторыяй засялення зямель, з геаграфіяй і этнаграфіяй. «Зямля — гэта кніга, у якой гісторыя чалавецтва запісваецца геаграфічнай наменклатурай», — так ацэньваў значэнне геаграфічных назваў вядомы журналіст, географ і этнограф першай паловы XIX стагоддзя М. Надзеждзін.

Нярэдка знікаў аб'ект, які даў геаграфічнае імя, перамяшчаліся і зніклі народы, засяляўшыя акрэсленую тэрыторыю, а геаграфічныя назвы прадаўжалі сваё жыццё ў вуснах другіх пасяленцаў. Так, напрыклад, па сведчанні археолагаў, гісторыкаў і моваведаў, у паўночна-ўсходняй частцы Беластоцкага ваяводства ў XI—XII ст. жылі яцвягі, якія потым зніклі. Яны не пакінулі пасля сябе ніякіх пісьмовых помнікаў сваее мовы і культуры. Сляды аб іх бытаванні засталіся толькі ў невялікім адносна ліку назваў мясцовасцяў, напрыклад, назвы вёсак: *Ятвезь Дужа* і *Ятвезь Малая*, а таксама ўрочышча *Ятвезь* (у вёсцы Новы Двор) Дуброўскага павету, на тэрыторыі БССР вёска *Ятвезь* і ўрочышча *Ятвезь* у Свіслацкім раёне.

Ежы Налепа ў сваёй працы «Яцвягі, назва і лакалізацыя», Беласток 1964, лічыць, што галоўнай сялібай яцвягаў была рака Ганьча, *яцвягі* — гэта проста «*ганьчане*». Балтыйская форма яцвягаў рэканструіруецца як Antivingas. Коранем гэтай назвы з'яўляецца *Ant-*. Значэнне гэтага кораня захавалася ў латышскіх словах *uots, uote* (карыта, рэчышча). Рака *Ганьча* — гэта інакш, «Карытніца».

Геаграфічнае імя амаль ніколі не бывае выпадковым і пазбаўленым значэння. У кожнай назве ракі, гары ці паселішча заключаецца акрэслены сэнс. Напрыклад, назвы рэк часта былі звязаны з характарам іх цячэння, колерам вады, уласцівасцямі грунту, акаляючага раку, глыбінёй *карыта* і інш.

На Беласточчыне многа рэк і раўчукоў, назвы якіх паходзяць ад колеру вады, напр.: *Бела* (над якой *г. Бельск*), левы прыток Арлянкі; рака *Бела*, даўней *Белы Сток* (над якой ляжыць г. *Беласток*), левы прыток Супраслі: р. *Чорна* (над якой размешчаны тры вёскі, названыя па гэтай рацэ: *Чорна Вялікая, Чорна Сярэдняя і Чорна Царкоўная*), левы прыток Нурца; р. *Мэнтна*, дыялектна *Мутная* (над якой знаходзіцца вёска гэтай жа назвы), правы прыток Буга; р. *Гнільчык*, левы прыток Нараўкі, і інш.

Шматлікія рэкі з назвай *Бела* цяпер, у сувязі з іх занечышчэннем, зусім ужо не маюць празрыстага колеру, каб звацца белымі. Аднак назвы гэтых рэк — фактар гістарычны, яны не змяняюцца, хаця ў сучасны момант страцілі сваю матываванасць.

Вялікае значэнне мае тапаніміка для гісторыі мовы, асабліва для гісторыі лексікі і словаўтварэння. Часта забытае, даўно вышаўшае з ужытку слова, прадаўжае сваё жыццё ў форме геаграфічнай назвы. На Беласточчыне існуе многа назваў сяліб, якія паходзяць ад вышаўшага з ужыцця слова *сток* у значэнні раўчук, сцёк, крыніца або нахіл над берагам ракі. Ад неўжыванага зараз слова *старына* ў значэнні *зямля*, здаўна неапрацоўваная, неараная, паходзіць назва вёскі Старына, Гайнаўскага павету. Параўнальна многа на Беласточчыне вёсак, якія ўзялі сваю назву ад слова красны ў першапачатковым значэнні прыгожы, а не ў сучасным значэнні гэтага слова чырвоны. Ад прыметніка *красны* паходзяць назвы: *Красна Весь*, Бельскага павету, *Краснэ* — два пасёлкі Беластоцкага павету, *Краснэ* — вёска Сакольскага павету, *Краснэ-Фальварчнэ, Краснэ Малэ* і *Краснэ Старэ* — тры вёскі Манецкага павету, *Краснаборкі* і *Красныбур* — вёскі Аўгустоўскага павету.

МІХАЛ КАНДРАЦЮК

КУТОК ГАСПАДЫНІ
ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ПАТРАВЫ З ЛІМОНАМІ

ЛІМОННЫ ПІРОГ...

...робіцца вельмі проста і хутка. Важым 4 яечкі і бярэм столькі ж цукру, мукі і масла (ці маргарыну). Масла ці маргарын дакладна расціраем з цукрам, пасля па адным дадаем жаўткі (бялкі складаем у асобную місачку ці каструльку).

Да расцертай масы дадаем дакладна вышараваны шчоткай і вымыты пад бягучай вадой лімон, сцерты на дробнай тарцы разам са скуркай. Яшчэ хвіліну масу расціраем, а пасля дадаем муку, вымяшаную з парашком да пячэння і збітую пену з бялкоў.

Цеста лёгка перамешваем і выкладаем у форму, змазаную маслам. Пячэм пірог у духоўцы сярэдняй гарачыні каля 40 мінут. Падрыхтоўваем люкер: 15 дэкаў цукровай пудры расціраем з жаўтком і лімонным сокам з паўлімона. Як толькі вымем пірог з духоўкі, адразу ж паліваем яго люкрам, а як зверху зробіцца тоненькая скурачка, расшпіляем бакі тартаўніцы, каб люкер сплыў на бакі. Пірог пакідаем так, каб люкер зусім высах.

ЛІМОННАЯ КАШКА

На кашку неабходна ўзяць 2 шклянкі малака, 3 сталовыя лыжкі цукру, 3 сталовыя лыжкі маннай кашы, сок з двух лімонаў, сцертая лімонная скурка (дакладна вышараваная і ашпараная перад гэтым кіпятком), 1 жаўток.

Закіпяціць шклянку малака з 2 лыжкамі цукру. Кашку развесці халодным малаком, уліць у закіпеўшае малако і, памешваючы, варыць на слабым агні 10 мінут. Пасля гэтага дадаць да яе расцерты з лыжкай цукру жаўток і хвіліну мяшаць, не дапускаючы да кіпення. Зняўшы кашку з агню, трэба збіць яе венічкам, якім звычайна збіваем пену, дадаючы пакрысе лімонны сок і сцертую скурку. Калі маса стане пушыстая, выкладаем у шкляныя місачкі, астуджваем.

ЛІМОННАЕ ВАРЭННЕ

Можа, гэта і смешна гучыць — зімой варыць варэнне, але гарантую: і смачнае будзе, і добры спосаб, каб пазбыцца паслясвяточнай хандры. Але працы (трэба праўду сказаць) пры гэтым не забракне. Спачатку кладзем лімоны ў каменны посуд, заліваем іх вадою так, каб былі прыкрытыя, і на працягу 2 тыдняў змяняем гэту ваду штодзень. Пасля лімоны густа наколваем і варым у вадзе, пакуль не стануць мяккія. Вельмі асцярожна абсушваем і выстуджваем лімоны (ад гвалтоўнага сушэння скурка становіцца цвёрдай). Найлепш астуджваць лімоны ў пергаментнай паперы.

Цяпер рэжам лімоны тоненькімі скрылёчкамі. Зважваем лімоны і бярэм у два разы больш цукру. З паловы цукру зварым сіроп, заліваем ім лімоны. Назаўтра зліваем сіроп, дадаем яшчэ цукру і перасмажваем. Так робім тры дні. У апошні дзень варым лімоны ў сіропе. Павінны яны быць празрыстыя, ружова-залатыя. Падаем наймілейшым гасцям да гарбаты.

Гаспадыня

21 жніўня, у панядзелак, раніцай у камеру ўвайшлі два жандары. У іх суправаджэнні я і паўстаў перад герам камендантам і прыбыўшымі сюды гестапаўцамі. Адзін з іх сядзеў за сталом. Худы, маршчыністы. На стале — рэчавыя доказы: мой ТТ, фінка, грошы, дакументы, батарэі. Гестапавец, які стаяў побач, пачціва пахіліўся і штосьці зашаптаў на вуха таму, што сядзеў. Той у адказ коратка засмяяўся.

— «Ви есть золотая рипка. Я есть старый рыпак. Пудет рипка говорийт или молчайт?!»

Устаў. Падышоў і, не чакаючы адказу, коратка ўзмахнуў рукой. Боль апёк. Быццам токам ударыла.

Жандары па знаку гестапаўца схапілі мяне за рукі. Тузанулі. Заламалі да хрусту ў косцях. Зноў пасыпаліся ўдары. Сцяўшы зубы, глытаючы кроў, абліваючыся потам, маўчаў. Боль уразаўся ў сэрца, туманіў мозг.

Толькі б не страціць прытомнасці.

Зноў удар. Стол, гестапаўцы і жандары паплылі, закружыліся ў аранжавай каруселі. Боль знік. Нечыя мяккія рукі падхопліваюць і нясуць мяне. Ачуняў на падлозе. Жандар абыякава, прывычна, быццам неадушаўлёны прадмет, палівае мяне ледзяной вадой.

Шырока расставіўшы ногі, нада мной пагойдваецца, як маятнік, галоўны мой мучыцель:

— «Жиф курилька! Ну что? Будем молчайт, говорийт?!»

Прызнанне трэба вымучыць — тады ў яго паверацць. Хто гэта сказаў? Стары казак Шайтан слаўнаму гетману Багдану?

Што ж, вымучвалі доўга, старанна. Здаецца, час.

Перамагаючы страшэнную слабасць, я пачаў падымацца.

Гестапавец жэстам паклікаў жандараў.

Цела ныла. Боль зноў вяртаўся, калючымі іголкамі прасякаў мозг.

Я падняў руку:

— Не трэба. Хопіць. Няма куды падзецца. Я савецкі разведчык.

—Гут, гут. Адказвайце на пытанні! Дзе група?

— Я адзін.

— Доказы?

— Мае рэчы і дакументы.

— Рэчы і дакументы?

— Так. Я — марш-агент.

Ва ўсіх разведках свету ёсць такія людзі-сувязнікі, паштальёны. Іх звычайна пасылаюць праз лінію фронту з абмежаванай задачай: перадаць групам, якія ўжо дзейнічаюць, батарэі радыёсілкавання, грошы, узрыўчатку і г.д.

Рэчы, знойдзеныя пры мне, якраз і выдавалі сувязніка.

Паверыць ці не паверыць? Калі паверыць, значыць, Граза і Груша на волі. Бясконцай здаецца мінута. Але вось афіцэр пацягнуўся да тэлефоннай трубкі. Наверсе — гэта відаць па яго твары, ён амаль усміхаецца — задаволены.

— Калі ўсё праўда, — звяртаецца да мяне, — можаш разлічваць на дабрату фюрэра. Але барані божа, — ён так і сказаў — «барані божа», — вадзіць гестапа за нос.

Камендант ад радасці расшчодрыўся. Мне дазволілі памыцца. У камеру прынеслі добры абед з жандарскай кухні. Локшыну са свінінай, піва, нават бляшаначку штучнага мёду. Справа было зроблена. Завярцелася, закружылася карусель тайнай паліцыі рэйха. 22 жніўня мяне адвезлі ў Саснавец. Бранзалета з рук не здымалі. Вечарам — катовіцкае гестапа. Зноў допыт. На гэты раз з вялікай цікавасцю да дэталей. Дапытваў малады гестапавец у цывільным. Перакладала дзяўчына. Маленькая бландынка, як толькі чулася «Фрэйлен Вэра!», уздрыгвала, ускідвала галаву, нібы добра натрэніраваны конь пры гуку кавалерыйскай трубы. У яе вачах была і сабачая адданасць патрону, і пастаяннае пачуццё страху. На мяне яна пазірала з цікаўнасцю, якую не хавала, нават з нейкай спагадай, хоць і не без зларадкасці. Маўляў, ні адна я такая на белым свеце. Ёсць і іншыя. Афіцэр вёў допыт у імклівым тэмпе. Але я ўжо ўвайшоў у ролю, не збівацца.

— Хто такі?

— Марш-агент, паслан для сувязі.

— Задача?

— Сустрэцца ў Кракаве з прадстаўніком групы. Перадаць яму грошы, радыёсілкаванне. Атрымаць пакет і к пятаму верасня вярнуцца да сваіх.

— Адрасы? Яўка? Дзе прызначана сустрэча?

— Ніякіх адрасоў у мяне няма. Сустрэча на кракаўскім рынку Тандэта.

— Дакладней. Тэрміны?

— З дваццаць чацвёртага па дваццаць сёмае жніўня.

— Прыкметы? Пароль?

— Да мяне павінен падысці мужчына сярэдняга росту, сярэдніх гадоў. Ён ведае мае прыкметы: з англійскага бастона цёмна-сіні касцюм. Такога ж колеру кепка. З верхняй кішэні пінжака тырчыць канец ружовай хусткі. Пароль: «Калі вы выехалі з Кіева?» Адказ: «У сераду».

— Як папаў у марш-агенты?

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ТРЫБУНА чытачоў

ШЧЫРАЕ ДЗЯКУЙ

Не ведаю, якімі дарогамі, але 18.12.71 г. у нашу вёску прыехала «Лявоніха». Тое, што прывезлі з сабою члены беларускай эстрады і з чым выступілі перад жыхарамі нашай вёскі, вельмі спадабалася ўсім. Канцэрт «Лявоніхі» доўга будзе ў нашай памяці. Хацелі б мы, каб, як гаворыцца ў папулярнай беларускай песні, такія адведкі былі часты-мі, бо дарога ў нашу вёску ўжо калектыву знаёмая. У манатонным жыцці вёскі такія выступленні проста неабходныя. Яны выхоўваюць чалавека. Таму ад імя ўсіх жыхароў выказваю калектыву шчырае дзякуй, што прыбылі ў нашу вёску, і жадаю многа поспехаў у яго мастацкім і асабістым жыцці.

Мікалай Рачкевіч, Дабравода, Гайнаўскі павет

АЎТОБУС ПКС — ЧАРАПАХА

Летам гэтага года пачаў курсаваць аўтобус ПКС на трасе Гайнаўка — Бельск праз Чыжы. Планаваны ад'езд з Гайнаўкі ў 6^{45}, а прыезд у Бельск Падляшскі ў 7^{46}. Спачатку ўсім радасць была вялікая. На жаль, яна хутка скончылася, таму што гэты аўтобус праз нейкі час прызвычаіўся спазняцца, або не курсаваў нават па некалькі дзён падрад. Зразумела, што пасля перабудовы бруку ў Чыжах увесь час на цэлым адрэзку трасы была добрая дарога і, як заўсёды летам, не было тут снежных гурбаў. На гэтай трасе аўтобусам ПКС многія людзі з месячнымі білетамі даязджаюць да працы, а таксама вучні пачатковых і сярэдніх школ, а таксама СПР. Аўтобус ПКС сваім недакладным курсаваннем уводзіць у зман людзей, якія спазняюцца на работу, і вучняў, якія таксама спазняюцца на школьныя ўрокі. Людзі вымушаны даязджаць акаізійнымі самаходамі і даплачваць да месячных білетаў або хадзіць у ГРН і тлумачыцца.

Для прыкладу, вучань II-га класа сельскагаспадарчай школы ў Бельску Падляшскім Вася Чапюк з Чыжоў налічыў ад 1-га лістапада да 15-га снежня мінулага года, што з прычын недакладнага курсавання аўтобуса ПКС спазніўся на 5 урокаў і прапусціў 9 школьных дзён.

Я. М., Гайнаўскі павет

ПАРНАСІК

ЧЫТАЛЬНІЦКАЯ ЛІТСУПОЛКА НА НЕГАРАНТАВАНЫХ ПАЯХ

Адкрываем новую рубрыку. Падыктавалі яе матэрыялы чытачоў. Многія нашы чытачы любяць выказваць свае думкі вершам. Гэтая цяга вялікая і не заўсёды можа яе задаволіць «Белавежа». Таму ідзем чытачам на выручку. Будзем друкаваць іх творы (не толькі напісаныя вершам) у чытальніцкім «Парнасіку».

Чаму наша чытальніцкая літаратурная суполка будзе дзейнічаць на негарантаваных паях? Бо не можам гарантаваць, што апублікаваны ў «Парнасіку» твор дасць пропуск у літаратуру, бо не можам гарантаваць ганарару паводле аўтарскага права, бо, урэшце, не можам гарантаваць і жыццяздольнасці «Парнасіка»: будзе яна залежаць ад чытачоў — будзе матэрыял, будзе і «Парнасік». Можам гарантаваць толькі, што ўсе падпісаныя творы будуць апублікаваны (ананімных рэчаў і тут зляшчаць не будзем. Але аўтары маюць права выступаць пад псеўданімамі).

На першы бой пускаем старога знаёмага.

СЁННЯ Ў ВЁСЦЫ

Хто калі з чым сполку мае,
Той аб тым успамінае.
Дзядзька Яська любіць коней,
Цукар ім дае з далоні.
У яго ёсць дзве кабылкі,
Тысяч трыццаць, без памылкі.
Шура — солтыс пра каровы,
Аб другім не мае мовы.
Ён іх корміць, чысціць, поіць,
Кожны дзень тры разы доіць.
Хоць было, кажа, работы,
Зато ёсць пяць тысяч злоты.
Казімір — гэта другое,
Коней кожны год па трое,
Каравы, свіныя маткі,
А ралля — ох, мілы браткі:
Ён усенька даглядае
І карысць вяліку мае.
Ой, жывуць па вёсках людзі,
Хто мог думаць, што так будзе!
Мэбля тыпу гарадскога,
Маляваная падлога,
Футра ў кожнае жанчыны,
Матацыкал у мужчыны.
Дык чаго у горад пхацца,
Роднай вёскі выракацца?
Там таксама без работы
Не дадуць нават два злоты.
Сёння і ў вёсцы хто падбае
Усяго ўволю мае.

Мікола Краўчук, Патока

— Гэта доўгая гісторыя, пан афіцэр. Ды вы і не паверыце.

— Ну?!

...Ноч прасядзеў я ў адзіночці катовіцкага гестапа. Раніцай дваццаць трэцяга мяне зноў завялі да знаёмага следчага. Той узняў на мяне свае белыя бровы, загаварыў з урыўкамі, сярдзіта. Фрэйлен Вэра ўздрыганулася і пайшла выстрэльваць фразу за фразай. Я даведаўся, што не шэф ахвотна і нават асабіста расстраляў бы мяне, але загад ёсць і, на вялікі жаль шэфа, мяне цяпер адпраўляць у Кракаў. Дарэчы, у кракаўскім гестапа жартаваць не любяць.

Пасля такога настаўлення мяне пагалілі, пастрыглі, пасадзілі ўжо ў знаёмую чорную машыну.

...Шаргацяць шыны. З кожным кіламетрам усё бліжэй Кракаў. Хіба такой уяўлялася мне сустрэча з гэтым горадам? Сціснуты з абодвух бакоў двума маўклівымі малойчыкамі (у машыне было іх яшчэ двое), я сядзеў бязздроўны, са скаванымі рукамі. Праўда, трычатыры дні выйграваў напэўна. У маім становішчы і гэтага было даволі. Але ў астатнім мог спадзявацца толькі на выпадак. А я ведаў ужо, што выпадак сам па сабе спрацоўвае рэдка. У выпадка шмат саюзнікаў. Перш за ўсё — ініцыятыва.

І, вядома, патрэбна рашучасць, пастаянная гатоўнасць ісці на рызыку, вера ва ўдачу. І ўменне чакаць, цярпенне, дакладнае веданне прадмета. Мой прадмет — Кракаў.

(Працяг будзе)

Вось такія дамы будуюць сяляне ў вёсцы Праневічы, Бельскага павету.
Фота Я. Цялушэцкі

МОЖА БЫЦЬ НЕШЧАСЛІВЫ ВЫПАДАК

У канцы вёскі Плёскі ўжо другі квартал ідзе рамонт дарогі ў Кожына. Вялікія раскопкі перашкаджаюць камунікацыі на гэтай частцы дарогі. Тут частавата праязджаюць аўтамашыны, цягнікі ці матацыклісты. Вядома, што цяпер ужо а 3 гадзіне дня робіцца цёмна. Улады распачалі тут будову, але ніхто не падумаў, каб паставіць тут дарожны знак, які асцерагаў бы шафёра.

Не адзін тут сядзеў у раскапаных равах. На шчасце, абыходзіцца пакуль што без нешчаслівага выпадку. Але няма ніякай гарантыі, што заўсёды так будзе. Дарожны знак тут неабходны. У нядзелю 19 снежня ўдалося мне наладзіць размову з матацыклістам, які ледзь не скалечыўся на гэтай дарозе.

— Дзе не трэба, то па тры знакі ставяць, а дзе трэба, няма ніводнага, — адказаў ён.

Л. Леанюк

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка!

Нядаўна я вярнуўся з войска і цяпер жыву ў бацькоў на вёсцы. У войску быў два гады. Яшчэ перад войскам меў я нарачоную. Яна мне вельмі падабалася, і мне здавалася тады, што ў цэлым свеце няма лепшай і прыгажэйшай ад Марысі. Калі я адыходзіў у армію, мяне «адводзіла» Марыся. Мы паабяцалі сабе, што будзем чакаць адзін другога і, калі я вярнуся з войска, пажэнімся.

Два гады, якія я быў у войску, пісалі мы пісьмы, а калі прыходзіў я ў водпуск, заўсёды заходзіў да Марысі. Але, Сэрцайка, я ўжо даўно перастаў кахаць Марысю, толькі не ведаю, што ёй сказаць, як сказаць. Я хлапец учцівы, не хацеў бы рабіць прыкрасці Марысі, якая, здаецца, надалей мяне кахае. А я проста іграю, як акцёр на сцэне ролю, закаханага.

Што рабіць, Сэрцайка, як выйсці з гэтага становішча, каб ніхто з нас не быў пакрыўджаны? Парай.

Валодзя з Бельшчыны

Валодзя! Здаецца мне, што ў гэтай справе нават Саламон не мог бы параіць так, каб ніхто з вас не быў пакрыўджаным. Бо падумай, укрываць далей няма сэнсу: крыўдзіш і сябе, і Марысю. Калі ж скажаш праўду, а павінен ты яе сказаць як найхутчэй, тады Марысі, якая цябе ж кахае, будзе і прыкра, і цяжка нейкі час, пакуль забудзе пра цябе. Але што ж, час гоіць раны. Дык сказаць трэба абавязкова. Лепш, як кажуць, ведаць горкую праўду, чым салодкі абман.

Сэрцайка

ЧАКАЕМ УЗДЫМУ

Вечарам 8.12.1971 г. у памяшканні варшаўскага аддзела БГКТ адбылася нарада маладзёжнага актыву таварыства, прысвечаная абмеркаванню працы аддзела ў бліжэйшым часе. Паколькі клуб наведвае найбольш студэнцкай моладзі, у выказваннях прысутных найбольш месца было прысвечана іменна працы з ёю, а формы працы з дзяцьмі і старэйшымі будуць разглядацца на наступных нарадах. Прысутныя склікалі 7-асабовую раду клуба, у склад якой увайшлі студэнты ўсяго варшаўскага асяродзя. Старшынёю паўторна стаў студэнт Варшаўскай палітэхнікі Мікола Данілюк. Калі судзіць па выказваннях, неўзабаве даведаемся аб канкрэтнай працы. Закіпіць яна, нягледзячы на брак сродкаў, у клубе на Сенаторскай 8.

Белы

БУДЗЕ НОВАЯ ВУЛІЦА

У Гайнаўцы пачаўся рамонт Дварцовай вуліцы. Брук на гэтай вуліцы будзе пашыраны на 4 метры. Пабудова асфальтнага ходніка шырынёю ў 5 метраў будзе закончана яшчэ ў бягучым годзе. Вясною будзе пасаджана паабапал яго жывая агарожа (жывапплот).

Пры пабудове вуліцы Дварцовай і ходніка шмат працавалі грамадскім чынам члены ЗМС-аўскай арганізацыі і чыгуначнікі. Сваім грамадскім укладам яны прыспешаць прыстасаванне вуліцы да карыстання. Кошт пабудовы вуліцы складае суму 1,5 мільёна злотых.

(яц)

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Бацька мой пазычыў суседу 8000 зл. Пасля смерці бацькі я прасіў суседа звярнуць мне грошы. Аднак сусед адказаў, што я павінен даказаць, што я з'яўляюся адзіным наследнікам. Тым часам з нашай сям'і астаўся я адзін, і ніякіх іншых наследнікаў бацька не пакінуў. Я маю пісьмовае пасведчанне, што сусед грошы ад бацькі пазычыў. Ці магу я выйграць справу, калі звярнуся ў суд?

АДКАЗ: Вы павінны звярнуцца ў суд з просьбай аб сцвярджанні набыцця спадчыны. Пасля таго, калі суд сцвердзіць, што наследнікам з'яўляецеся вы, сусед ваш не будзе мець ніякіх падстаў, каб аспрэчваць вашы правы. Пакуль вы не давядзеце пастановай суда, што з'яўляецеся наследнікам, сусед мае права доўгу вам не звяртаць, бо можа не мець пэўнасці наконт вашых правоў. У практыцы здараецца, што памерлы пакінуў завяшчанне на карысць іншай асобы, абмінуўшы законных наследнікаў. У такім выпадку даўжнік не мог бы сплачаць на тое, што доўг звярнуў сыну крэдытара, і мусіў бы заплаціць другі раз на карысць наследніка, устаноўленага завяшчаннем.

наша ПОШТА

М. Панфілюк, Дубічы Царкоўныя. Апавяданне пастараемся надрукаваць.

П. Налівайка, Скрабляні. Вершы розныя. Калі будзеце ў Беластоку, зайдзіце ў рэдакцыю, пагаворым больш канкрэтна. Але ўжо сёння можам сказаць, што частку з іх пусцім у друк.

Жыхары Гародзіска. Цяжка нам было б разабрацца, каго ў вашай школе трэба было б звольніць ад аплаты за дажыўленне, а каго не. Думаем, што адна кіраўнічка таксама гэтай справы не вырашала. Калі зроблены нейкія памылкі, дык трэба проста звярнуцца да тых, хто вызначаў аплаты, і даказаць, што ў тым і тым выпадку зроблена памылка. Не думаем, што такія памылкі, як у вашым выпадку, робяць свядома.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Maskarada szpiegów" (ang.), 18—19. „Uwaga żółw" (radz.), 20—21. „Tropiciel śladów" (rumuński), 22—23.

Нараўка

„Czerwony namiot" (radz.), „Kardiogram" (polski), 19—23.

Нарва

„Pejzaż z bohaterem" (polski), „Świeć moja gwiazdo" (radz.), 19—23.

Чыжы

„Kanał" (polski), „Irena do domu" (polski), 19—23.

Дубічы Царкоўныя

„Dziki i swobodny" (ang.), „Okna czasu" (czeski), 19—23.

Арэшкава

„Fraulein doktor" (jugosł.), „Mój pies Wulkan" (radz.), 22—23.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Lucia" (kubański), „Lenin — fakty i wspomnienia" (radz.), 19—23.

Орля

„Effi Briest" (NRD), „Kardiogram" (polski), 19—23.

Райск

„Kto wierzy w bociany" (polski), „Niewolnicy" (USA), 19—23.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Słońce obcego nieba (jugosł.), 18—19. „Pustelnia Parmeńska" (franc.), 20—21. „Milion za Laurę" (polski), 22—23.

Шудзялава

„Krwawa bajka" (bułg.), „Miraż" (USA), 19—23.

Янаў

„Prawdzie w oczy" (polski), 19—23.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Ostatnie dni" (polski), 18—19. „Timo Rinnelt porwany" (NRD), 20—21. „Cytadela odpowie" (bułg.), 22—23.

Мельнік

„Oczami przyjaciół" (radz.), 18—19. „Gott mit uns" (jugosł.), 20—21. „Kłopotliwy gość" (polski), 22—23.

Мілейчыцы

„Kochałem cię" (radz.), 18—19. „Tylko jeden telefon" (węgierski), 20—21. „Cyrk straceńców" (USA), 22—23.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Legenda" (polski), „Tropiciel śladów" (rumuński), 19—23.

Новы Двор

„Prom" (polski), „Sklep z modelkami" (USA), 10—23.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wrzystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.
BZGraf. Nakład 7 307

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ЗУБРЫНАЯ СЯМ'Я

Мы жыхары вёскі Барысаўка, Ласінкаўскай ГРН, Гайнаўскага павету, Беластоцкага ваяводства просім найвышэйшыя ўлады прыйсці нам з дапамогай і замяніць нашага скляповага.

Мы з цікавасцю чыталі паведамленне аб зубрах у Савіхіным Грудзе. Відаць яны галодныя, калі прыходзяць сілкавацца да сялян. Толькі ці мы маем гадаваць зуброў дарам, а хтось за нашу гадоўлю будзе атрымліваць узнагароды? Няхай жа ўлады зоймуцца гэтай справай і зробяць парадак.

Але пяройдзем да нашага скляповага. Ён таксама прыстаў да зубрынага стада: ашукоўвае старых і дзяцей і жыве прыпяваючы (на людской крыўдзе), папівае гарэлку і жывоцік гладзіць. А як хто зверне яму ўвагу за яго працу ў склепе, дык наставіць рогі, падыме хвост і гатоў кінуцца на чалавека. Ён ужо нікога не баіцца, бо ён, бачыце, улез ужо ў зубрыную скуру. Да яго і не думайце падыходзіць!

Так зубры з пушчы збаламуцілі нашага скляповага. Хутка на яго галаве вырасце шышка, як знак адраджэння зубрынага. Але ён хварэе зубрынай хваробай: за сваю цяжкую працу ўжо пабудаваў новую хату і купіў крайзэгу (цяпер на ёй зарабляе новыя грошыкі). Бо ён, бачыце, зубр і атрымаў раўнапраўе ў Белавежскай пушчы ад найбольш барадатага зубра. Склеп бывае цэлымі днямі закрыты, бо няма каму прадаваць (як жа!): скляповы ж працуе на крайзэзе.

Людзі наракаюць; скляповы ашуквае на вазе, прадае сапсаваны тавар (зацвілы), далівае да цукру вады (абы вага была), не выдае рэшты. А скляповы кажа: вёска ўсё з'есць, а хто скажа, што я ашукоўваю сваю вёску, таго падыму на рогі і рагоў сваіх не пашкадую.

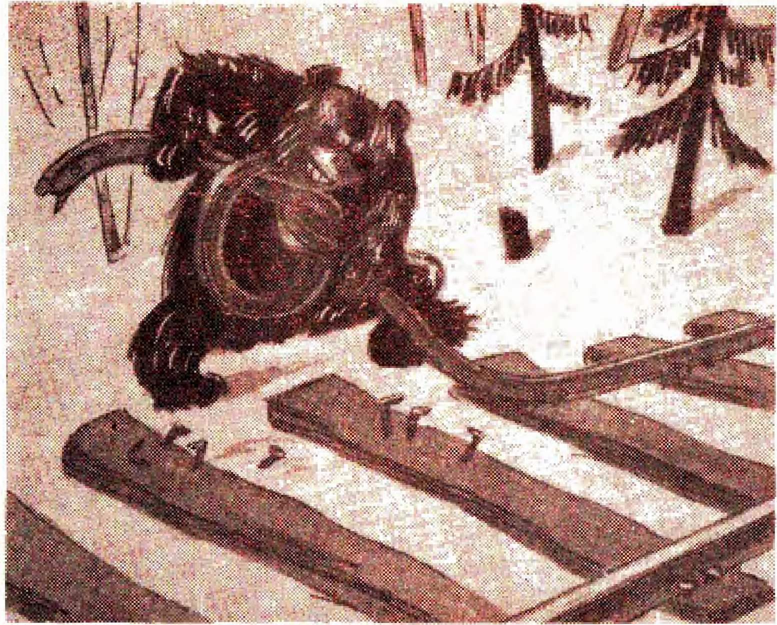
Не можам даць рады нашаму зубру. Дык хай улады нам дапамогуць і дадуць чалавека сумленнага, які будзе добрым і для людзей, і для дзяржавы. Просім таксама сфатаграфаваць гэтага зубра, фота павялічыць і разаслаць па ўсіх музеях.

6 подпісаў

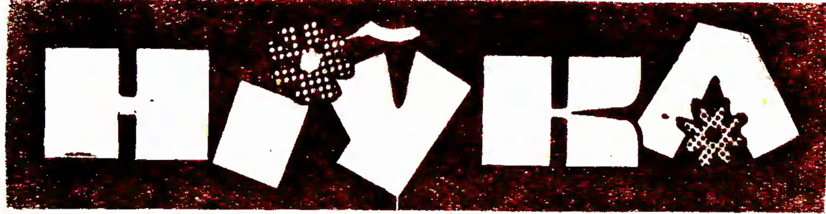
Ад цэнтра АБС: Ой людзі, людзі, ці не замнога вы хочаце?

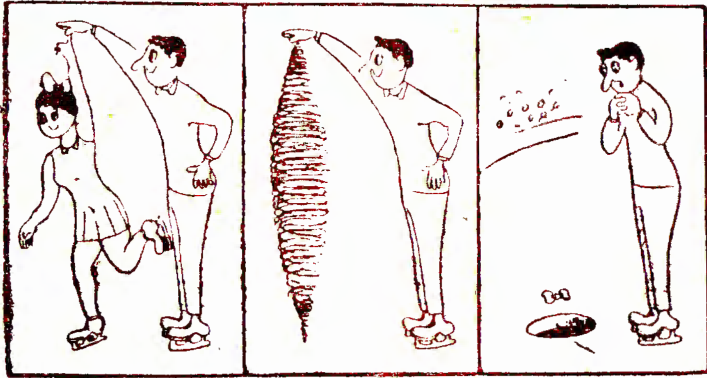

Свядомыя грамадзяне.

— Ездзяць тут розныя! Шумяць, гудзяць, спаць не даюць!.

Захапіліся...

МАБЫЦЬ, ПРАЎДА

— Іван, ці праўда, што твой сын пакінуў школу?
— Мабыць, праўда — ты ўжо пяты мне пра гэта гаворыш.

ЗНАЙШОЎ

Пайшлі ў лес два дзядулі. Кіламетраў праз шэсць адзін кажа:
— Нешта муляе...
Сеў на пянёк, зняў бот, патрос. Выпала шыла.
— Бачыш, дзе яно, а я яго два дні шукаю... — сказаў дзядуля.

ЗАМАРЫЛАСЯ

— А чаму вы гэта, кума, так спацелі, рабілі нешта цяжкае?
— Ды рабіла... лаялася цэлую раніцу вось з тою гарластаю Галькаю, дык яно крыху і той... потам праняло...

КАЦЯ І МАЦІ

Кахае Кацю Міша,
Лісты ён Каці піша,
Штодня іх Каця мае,
А маці ўшчувае:
— Лайдак твой гэты Міша,
Калі сядзіць ды піша
У дзень па тры лісты, —
Падумай толькі ты.

Адкуль жа ведаць маці,
Што тыя пісьмы Каці
Так вельмі часта піша,
Ды не адзіны Міша.

Рыгор Яўсееў

Гумар з барадою

ДЛЯ ЧАГО

— Для чаго Бог стварыў бульбу?
— Для таго, каб і бедныя людзі мелі з чаго скуру дзерці.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе чытачак з Бельска: Жэні, Люды і Ясі, — змяшчаем песню:

Wiera, Wiera czarne oczy miałaś

Słowa: Janusz Kondratowicz
Muzyka: Sławomir Kowalewski

Zgasły już ogniska
nad rzekami,
na burzanach osiadł
pierwszy szron,
ale ty nie wracasz,
choć czekamy,
gdzie jesteś, Wiera,
gdzie twój dom?
Przeminęło z wiatrem
tyle wspomnień,
ile Dniepr o brzegi
rozbił fal,
ale nie możemy
cię zapomnieć,
twoich czarnych oczu
wciąż nam brak

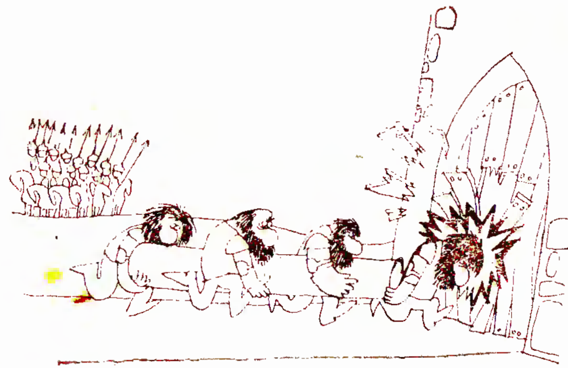
Wiera, Wiera, czarne oczy miałaś,
Wiera, Wiera, kto nie kochał cię,
Wiera, Wiera, spokój nam zabrałaś,
Wiera, Wiera, tak bez ciebie źle.

Nie dla ciebie gra dziś
struna śpiewna,
nie dla ciebie wstają
ranne mgły,
step szeroki dawno
cię pożegnał,
więc żegnamy ciebie
także my
Wiera, Wiera, czarne oczy miałaś...

СЯРОД БЫЛЫХ ЗНАЁМЫХ

— Ну, як жывеш?
— От, так і жыву.
— А сям'я вялікая ў цябе?
— Шэсць чалавек.
— А дзе працуеш?
— Піва ў ларку прадаю.
— А які ў цябе аклад?
— Ды так, злотых васемсот...
— Дык як жа ты жывеш?
— От так і мучуся.
— Мучышся?! А я чуў, што ты аўтамашыну купіў.
— Ды ўжо ж купіў...
— Як жа ты выкручваешся?
— От так і выкручваюся.

Змітро Бяспалы

ШТО ДУМАЕ

У пачатку навуковай кар'еры Эйнштэйна адзін журналіст спытаў пані Эйнштэйн, што яна думае аб сваім мужу.
— Мой муж геній! — сказала пані Эйнштэйн. — Ён умее рабіць абсалютна ўсё акрамя грошай.

ШТО ЗДАРЫЛАСЯ

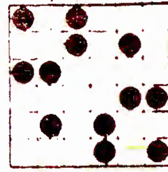
Каля п'янага, які зваліўся з трэцяга паверху, стоўпіліся людзі.
— Што здарылася? — спытаў, падбягаючы, міліцыянер.
— Не ведаю, — сказаў п'яны, устаючы і атрасаючыся. — Я сам сюды толькі што трапіў.

Талаваломка

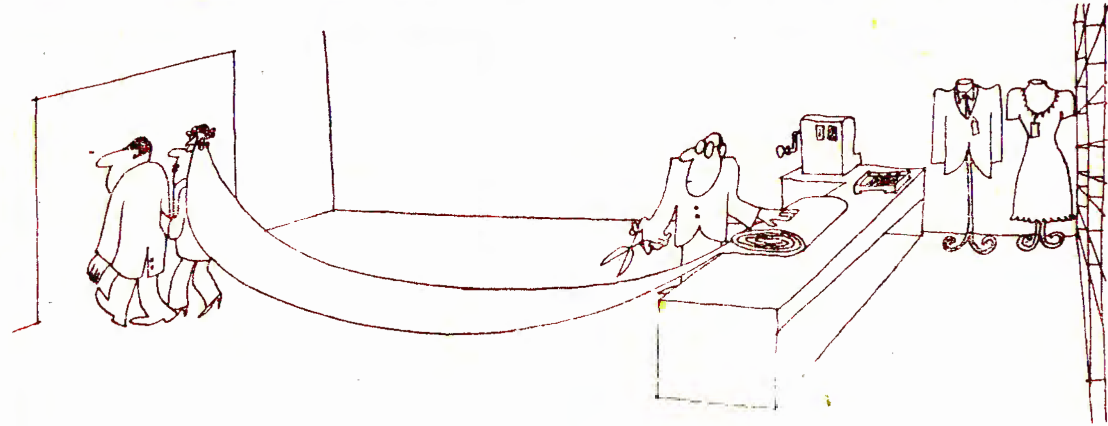
Як запоўніць рысунак № 2 усімі элементамі рысунка № 1?

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

ЁН НЕ РОБІЦЬ

Кастусь дрэмле за сваім рабочым сталом. Загадчык робіць яму заўвагу:
— Гэта непарадак — спаць у час працы.
— А я гэтага і не раблю.
— Чаго не робіце?
— Не працую. Я толькі сплю.

РАКАВАЯ ПАМЫЛКА БАЛІВАСА

Бразілец Фернанда Балівас з горада Пімента зрабіў адкрыццё: ён знайшоў падземны тунель, які праходзіць непадалёк ад рэзервуараў мясцовай бензазаправачнай станцыі. Загадзя падлічваючы барышы ад падпольнага гандлю бензінам, Балівас вырашыў злучыць тунель з рэзервуарамі бензіну. Праз некаторы час ён дабраўся нарэшце да рэзервуара, прасвідраваў у ім адтуліну і прымацаваў зліўны шланг. Якое ж было здзіўленне Баліваса, калі са шланга пацякла вада. У паліцыі яму растлумачылі, што ён падключыў свой персанальны бензаправод да супрацьпажарнага рэзервуара станцыі.

ДАРОГАЙ ДОЎГАЮ...

Парыжскі піяніст Кан вырашыў, што не трэба марна траціць час, які ідзе на раз'езды. І ён умантіраваў у свой аўтамабіль... піяніна. Цяпер, пераязджаючы з канцэрта на канцэрт, Кан рэпеціруе на хаду. Чулі, што ён нават сігналіць акордам рэ-бемоль-мажор.

ІНТЭЛЕКТ ЗЛАЧЫНЦАЎ

Сацыялагічная група пры адным амерыканскім універсітэце выявіла наступныя характэрныя рысы ўдачлівых бізнесменаў: «Дзёрзкая адвага, беспрынцыповасць, глыбокая агіда да законаў, настаяннная гатоўнасць пераступіць любыя маральныя граніцы». Сацыёлагі робяць лакранічны вывад: «Каб доўгі час паспяхова весці бізнес, неабходна мець якасці і інтэлект, тыпічныя для злачынцаў».

Калі не мог разануць па жывому, дык прынамсі рэзаў па мёртваму.

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020